

**IZVJEŠTAJ O RADU
FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE
ZA 2010. GODINU**

Sarajevo, februara/veljače 2011. godine

SADRŽAJ

UVOD	4
1. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA	5
1.1. Zaposlenost	5
1.2. Nezaposlenost	5
1.3. Nezaposlenost po kantonima	7
1.4. Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti	7
1.5. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih	7
1.6. Promjene u evidenciji nezaposlenih	8
1.7. Tražnja radne snage	9
1.8. Zapošljavanje lica sa evidencije službi za zapošljavanje	9
2. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI	10
2.1. Novčana naknada	10
2.2. Zdravstveno osiguranje	10
2.3. Penzijsko i invalidsko osiguranje	11
2.4. Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje	11
2.5. Novčana naknada po Zakonu o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica	12
2.6. Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla	12
2.7. Rješavanje u drugostepenom postupku	12
2.8. Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju	13
3. AKTIVNA POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA	14
3.1. Programi poticaja zapošljavanja u kantonalnim službama za zapošljavanje (sufinansiranje programa tržišta rada - dokvalifikacija, prekvalifikacija i podrška zapošljavanju određenih ciljnih grupa)	14
3.2. Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva iz 2009. godine koji direktno realizira Zavod	16
3.3. Program sufinansiranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba iz 2009. godine koji direktno realizira Zavod	16
3.4. Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva iz 2010. godine koji direktno realizira Zavod	17
3.5. Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika	17
3.6. Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma	18
3.7. Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP)	19
3.8. Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja	19
3.9. Program zapošljavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama	20
3.10. Program sufinansiranja mladih osoba bez radnog iskustva koji se realizira posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje	20
3.11. Program zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba koji se realizira posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje	22
3.12. Program zapošljavanja i samozapošljavanja žena koji se realizira posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje	22
3.13. Programi obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije koji se realiziraju posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje	23
3.14. Projekat „Socijalna, poduzetnička i e-inkluzija žena 40+“	24
3.15. Pilot projekat Virtualno preduzeće	24
3.16. Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP)	24
3.17. Projekat zapošljavanja mladih (YEP)	25

3.18.	<i>Sajmovi zapošljavanja</i>	25
3.19.	<i>Programi kantonalnih službi za zapošljavanje</i>	25
3.20.	<i>Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj</i>	27
4.	ZAPOŠLJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA	27
5.	PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I SELEKCIJA	29
5.1.	<i>Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama</i>	30
5.2.	<i>Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu</i>	30
6.	ISPITIVANJE TRŽIŠTA RADA	31
7.	AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE	31
7.1.	<i>Centar za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju programa aktivne politike zapošljavanja</i>	31
7.2.	<i>Jedinstveni sistem registracije, naplate i kontrole doprinosa</i>	31
7.3.	<i>Objavljivanje oglasa za posao na internet stranici Federalnog zavoda</i>	32
7.4.	<i>Program poticaja zapošljavanja stručnih saradnika u kantonalnim službama za zapošljavanje</i>	32
7.5.	<i>Projekat Evropske unije u Bosni i Hercegovini – „Unapređenje aktivnih mjera tržišta rada u Bosni i Hercegovini“ (IALM)</i>	32
7.6.	<i>Stručno osposobljavanje zaposlenika</i>	32
8.	RAD MIGRACIONOG SERVISNOG CENTRA - PROMOCIJA REGULARNIH MIGRACIJA U REGIONU ZAPADNOG BALKANA	33
9.	INFORMACIONE TEHNOLOGIJE	33
10.	UPRAVNI ODBOR	34
11.	KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE	35
12.	INFORMIRANJE	35
13.	SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA	36
	ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA	38

UVOD

Federalni zavod za zapošljavanje, shodno odredbama člana 5. *Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba* („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/00, 41/01, 22/05 i 9/08), između ostalog, nadležan je da:

- predlaže i prati realizaciju mjera za unapređenje zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba
- usklađuje, koordinira i prati rad kantonalnih službi za zapošljavanje na provođenju utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba iz nadležnosti Federacije BiH
- predlaže mjere za unapređenje zapošljavanja invalidnih osoba i njihovu profesionalnu rehabilitaciju i osigurava ispunjavanje uvjeta za njihovo zapošljavanje u saradnji sa službama za zapošljavanje
- pruža pomoć u realiziranju programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije za nezaposlene osobe i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima
- objedinjuje i vodi zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju BiH i predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti
- odobrava zapošljavanje stranih državljana i osoba bez državljanstva na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, Statutom i aktima Federalnog zavoda i konvencijama i preporukama Međunarodne organizacije rada koje se odnose na oblast rada, zapošljavanja i socijalne politike.

U izvještajnom periodu, Federalni zavod je izvršavao obaveze utvrđene zakonskim i drugim propisima iz oblasti rada, zapošljavanja i socijalnog osiguranja, Statutom i Programom rada za 2010. godinu.

S obzirom na izražene posljedica svjetske ekonomske i finansijske krize u Bosni i Hercegovini, Federalni zavod je posebno pratio i analizirao obim i dinamiku prijavljivanja nezaposlenih osoba na evidenciju službi za zapošljavanje i ukupna kretanja na tržištu rada, te je u skladu sa zakonskim propisima, strateškim dokumentima i finansijskim mogućnostima, sva raspoloživa sredstva, po izvršenju obaveza za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, usmjeravao u programe zapošljavanja.

Otežavajuću okolnost u provođenju programskih opredjeljenja Federalnog zavoda predstavlja upravo globalna ekonomska kriza, čije posljedice direktno utiču na razvoj privrede i tržište rada u Federaciji BiH, odnosno otvaranje novih radnih mjesta i ukupni ekonomski napredak. U takvim okolnostima, kada je primjetno slabljenje privrede, uvjeta za ekonomski razvoj i smanjenje otvaranja radnih mjesta, Federalni zavod je svojim aktivnostima bio fokusiran na podršku u zapošljavanju teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba, što je ujedno predstavljalo i pomoć poslodavcima kod pokretanja novih aktivnosti, otvaranja novih radnih mjesta i sprečavanje smanjenja broja zaposlenih.

1. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA

Aktivnosti Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje u 2010. godini bile su usmjerene na očuvanje dostignutog nivoa zaposlenosti i provođenje ukupnih mjera kojima se pospješuju i unapređuju uvjeti za zapošljavanje, posredovanje u zapošljavanju i materijalno-socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme nezaposlenosti.

1.1. Zaposlenost

U Federaciji Bosne i Hercegovine, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u 2010. godini prosječno je bilo zaposleno 424.206 radnika, što je u odnosu na prosjek 2009. godine (426.557) manje za 2.351 radnika, odnosno 0,55%.¹

Podaci o broju zaposlenih odnose se na zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena. U taj broj uključeni su zaposleni u poslovnim subjektima (pravna lica), zanatstvu i slobodnim profesijama, odbrani i policiji. Broj zaposlenih u 1991. godini na području koje je sada Federacija BiH iznosio je 631.020, tako da je nivo zaposlenosti u 2010. godini (424.206) dostigao 67,23 % nivoa iz 1991. godine.

Prosječna stopa zaposlenosti² radno sposobnog stanovništva u Federaciji BiH u 2010. godini bila je 30,4%. Prema Anketi o radnoj snazi u 2010. godini, koju je provela Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, stope aktivnosti i zaposlenosti su iznosile 44,6% i 32,5% dok su u 2009. godini bile 41,6% i 30,9%. Stope su bile znatno više za muškarce nego za žene.

1.2. Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u 2010. godini iznosio je 360.513 i u odnosu na prosjek 2009. godine (347.146) veći je za 3,85%.

Također, zabilježeno je povećanje nezaposlenosti u ljetnom periodu zbog prijave osoba po završetku školovanja.³

Prosječna stopa nezaposlenosti⁴ u Federaciji BiH u 2010. godini iznosila je 44,88% i ima blagu tendenciju rasta (0,38%) u odnosu na prethodnu godinu. Stopa nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2010. godini, prema Anketi o radnoj snazi, bila je 27,2% (25,6% za muškarce i 29,9% za žene), što je za 1,5% više u odnosu na 2009 godinu⁵.

Sticanje prava na zdravstveno osiguranje, kao i prava na novčanu naknadu po *Zakonu o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica*, bili su osnovni razlozi prijave na evidenciju nezaposlenih osoba. Izmještanjem administriranja zdravstvenog osiguranja iz oblasti zapošljavanja, kao što je to slučaj u zemljama regiona, smanjio bi se broj nezaposlenih, jer bi se na evidenciju nezaposlenih prijavljivale samo osobe koje aktivno traže posao.

¹ Na evidenciji Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje u decembru 2010. godine registrirano je 470.993 aktivna osiguranika, odnosno za 3.836 više nego u istom mjesecu 2009. godine

² Stopa zaposlenosti je procenat učešća zaposlenih u ukupnom broju *radno sposobnog stanovništva* (u dobi 15-65 godina)

³ Srednju školu u školskoj 2009/2010. godini završilo je 27.603 učenika, a u 2009. godini na fakultetima i višim školama diplomiralo je 10.096 studenata

⁴ Stopa nezaposlenosti je procenat učešća nezaposlenih u ukupnom broju (zbiru) *zaposlenih i nezaposlenih* osoba.

⁵ Krajem aprila 2010. godine u Bosni i Hercegovini je provedena Anкета o radnoj snazi na uzorku od 10.502 domaćinstva, od čega u Federaciji BiH 5.897, u Republici Srpskoj 3.603 i u Brčko distriktu BiH 1.002 domaćinstva

Bez obzira na način iskazivanja stope nezaposlenosti, ona ukazuje na potrebu većeg angažiranja društva u cjelini, te svih institucija koje na bilo koji način imaju uticaja na rješavanje ovog problema. Ovakvo stanje zahtijeva reformu tržišta rada i prilagođavanje ovog dijela socijalnog sektora tržišnim uvjetima privređivanja.

U strukturnim obilježjima nezaposlenosti u Federaciji BiH nema bitnijih promjena u odnosu na prethodne godine. To se i dalje ogleda u:

- prosjeku vremena traženja posla od preko tri godine, a za lica dobi od 35 do 55 godina i duže od pet godina
- velikom broju stručnih lica koja se nalaze na evidenciji nezaposlenih (230.649), od kojih 100.049 (43,37%) prvi put traže zaposlenje i
- velikom broju nestručnih lica koja se nalaze na evidenciji nezaposlenih (129.864).

Rješavanje problema nezaposlenosti znatno je teže u slabije razvijenim područjima (regijama i kantonima) jer nedostaju mehanizmi veće podrške razvoju tih regija.

Tabela 1: Pregled osnovnih pokazatelja o nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2010. godini

Pokazatelji	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1. Broj zaposlenih	424.160	423.557	422.950	423.875	424.008	423.875	423.735	422.576	425.279	426.217	426.297	424.598
2. Lica koja traže zaposlenje - UKUPNO	357.664	358.410	358.487	357.115	355.604	357.781	361.654	363.537	363.143	363.411	364.416	364.929
2.1. Žene	182.921	183.094	183.232	183.112	182.892	183.864	185.887	187.184	186.510	186.606	187.034	186.950
3. Stručna lica	227.080	227.681	227.867	226.782	225.632	227.838	231.937	234.121	233.845	234.249	235.253	235.498
4. Nestručna lica	130.584	130.729	130.620	130.333	129.972	129.943	129.717	129.416	129.298	129.162	129.163	129.431
5. Lica koja traže zaposlenje prvi put	167.209	166.935	166.656	165.785	164.822	166.507	168.651	167.494	169.578	141.085	166.359	169.306
6. Prijavljeni na evidenciju u toku mjeseca	9.148	6.923	7.239	7.199	5.782	9.201	10.654	8.726	8.153	7.698	7.253	7.946
7. Zaposleni sa evidencije	2.994	3.080	3.903	5.111	4.643	4.077	3.998	3.701	5.685	4.077	2.902	4.004
8. Prekinut radni odnos	2.359	1.524	1.811	1.683	1.486	1.638	1.885	2.143	1.687	1.300	1.324	2.334
9. Brisani sa evidencije u toku mjeseca	6.061	6.177	7.162	8.571	7.293	7.024	6.781	6.843	8.547	7.431	6.248	7.433
10. Prijave o potrebama za radnicima	969	1.008	1.358	1.855	1.437	1.299	1.322	1.066	459	1.186	1.407	1.292
11. Realizirane prijave u toku mjeseca	1.943	1.932	2.489	3.385	2.998	2.777	2.625	2.210	2.385	2.226	1.390	2.168
12. Korisnici novčane naknade	10.228	10.938	11.393	10.676	10.150	8.722	8.272	8.720	8.310	8.996	7.417	7.837
13. Korisnici zdravstvenog osiguranja	204.223	205.649	206.789	205.680	204.359	204.159	205.049	205.886	207.856	208.913	210.561	211.742
14. Demobilizirani branioци	73.264	73.598	73.092	71.779	71.111	70.749	70.652	68.945	70.103	69.778	69.103	69.537

1.3. Nezaposlenost po kantonima

Stanje nezaposlenosti po kantonima je sljedeće:

1. U Unsko-sanskom kantonu je evidentirano povećanje broja nezaposlenih za 6,14%. Izdvajaju se općine Bužim i Ključ, što je povećanje za 11,82 % i 10,78% u odnosu na 2009. godinu.
2. Posavski kanton je zabilježio povećanje nezaposlenosti za 1,69% u odnosu na 2009. godinu. Najveće povećanje broja nezaposlenih je evidentirano u općini Odžak, i to za 4,65%, a smanjenje u općini Domaljevac za 5,52%.
3. U Tuzlanskom kantonu je veći broj nezaposlenih za 4,11%. Najveće povećanje broja nezaposlenih zabilježeno je u Gračanici, za 7,17%, i Srebreniku, za 6,42%.
4. U Zeničko-dobojskom kantonu zabilježen je veći broj nezaposlenih u odnosu na prosjek iz 2009. godine za 4,47%. Najveći porast nezaposlenosti je evidentiran u općinama Zavidovići, za 7,01%, i Kakanj za 6,71%. U općini Vareš broj nezaposlenih je manji za 1,96%, a u općini Usora za 0,40%.
5. U Bosansko-podrinjskom kantonu povećan je broj nezaposlenih za 0,53% u odnosu na 2009. godinu, a najveće povećanje je u općini Pale/Prača za 8,82%.
6. Srednjobosanski kanton je zabilježio povećanje nezaposlenosti za 2,24%. U općini Dobretići broj nezaposlenih manji je za 15,37% i općini Jajce za 1,34%, a povećan je broj nezaposlenih u općini Kiseljak za 5,35%.
7. U Hercegovačko-neretvanskom kantonu je zabilježeno povećanje broja nezaposlenih za 0,72%. U općinama Čapljina i Stolac evidentirano je smanjenje broja nezaposlenih za 4,7%, odnosno 3%, dok je u općini Jablanica povećan broj nezaposlenih za 7,68%.
8. Zapadnohercegovački kanton je zabilježio povećanje nezaposlenosti za 1,90%. Broj nezaposlenih veći je u općinama Posušje (5,67%) i Grude (4,33%), a smanjen je u općini Ljubuški za 2,23%.
9. U Kantonu Sarajevo evidentirano je povećanje nezaposlenih za 4,77%, i to u općinama Novo Sarajevo i Novi Grad za 5,43%, odnosno 5,35%, dok je smanjenje nezaposlenih zabilježeno u općini Trnovo - za 0,06%.
10. U Kantonu 10 (Livno) evidentirano je povećanje broja nezaposlenih za 2,32%, i to u općinama Glamoč i Grahovo, za 9,47%, odnosno 6,14%.

1.4. Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti

Broj nezaposlenih žena u Federaciji BiH u 2010. godini iznosio je 184.941, što je više za 5.773 ili 3,22% u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrano po kantonima, evidentirano je povećanje broja nezaposlenih žena u svim kantonima osim u Bosansko-podrinjskom, gdje je broj nezaposlenih žena manji za 0,10%.

Najveće povećanje zabilježeno je u Unsko-sanskom za 4,14%, Kantonu Sarajevo 3,88% i Hercegovačko-neretvanskom za 3,45%.

1.5. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih

U odnosu na 2009. godinu, broj stručnih lica koja traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2010. godini veći je za 6,45%.

Posmatrano po stručnoj spremi, broj stručnih lica koja traže zaposlenje veći je u svim stepenima stručnosti. Povećan je broj nezaposlenih kvalifikovanih lica (KV), zatim sa srednjom stručnom spremom (SSS) i visokom stručnom spremom (VSS).

Broj nestručnih lica koja traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2010. godini, u odnosu na 2009. godinu, manji je za 0,47%.

Smanjen je broj nezaposlenih nekvalifikovanih lica (NKV), polukvalifikovanih (PKV) i lica sa nižom stručnom spremom (NSS).

Broj lica koja prvi put traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2010. godini manji je za 1,47% u odnosu na 2009. godinu.

Prosječan broj stručnih lica koja prvi put traže zaposlenje u 2010. godini, u odnosu na 2009. godinu, veći je za 0,73%. Posmatrano po stručnoj spremi, kod stručnih lica koja prvi put traže zaposlenje, u odnosu na prethodnu godinu, porast je evidentiran kod VSS za 24,24%, a najveće je smanjenje kod VKV, za 12,64%, i lica sa VŠS, za 4,23%.

1.6. Promjene u evidenciji nezaposlenih

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje, po raznim osnovama, u 2010. godini u Federaciji BiH brisano je 85.524 lica. U odnosu na 2009. godinu to je manje za 2,14%. U istom periodu prijavljeno je 95.993 lica, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 7,16%.

Tabela 2: Pregled osnovnih pokazatelja o promjenama na tržištu rada u Federaciji BiH u 2010. godini

Kanton	Broj ukupno novoprijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih	Broj osoba brisanih iz evidencije	Broj prijavljenih na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa	Razlozi prestanka radnog odnosa			Zaposleno sa evidencije	Broj zaposlenih, stanje: decembar 2010. godine (podaci Federalnog zavoda za statistiku)
				Stečaj, likvidacija, restrukturiranje, privatizacija	Tehnološki ili organizacioni višak	Ostalo (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni raskid ugovora, povreda radne obaveze i sl.)		
1	2	3	4(5+6+7)	5	6	7	8	9
Unsko-sanski	11.215	9.102	4.798	121	2.053	2.624	4.072	31.953
Posavski	1.612	1.657	626	23	366	237	762	5.203
Tuzlanski	22.119	19.324	12.754	325	2.476	9.953	13.997	81.156
Zeničko-dobojski	17.990	16.421	8.917	175	3.341	5.401	8.592	70.628
Bosansko-podrinjski	1.186	1.162	548	34	73	441	727	5.145
Srednjobosanski	9.086	8.296	4.461	74	1.951	2.436	4.522	37.005
Hercegovačko-neretvanski	7.338	7.117	2.248	440	948	860	3.972	42.737
Zapadno-hercegovački	2.671	2.593	986	74	538	374	781	14.731
Kanton Sarajevo	20.554	17.938	14.089	0	6.779	7.310	11.768	118.459
Livanjski	2.222	1.914	903	58	319	526	984	9.581
UKUPNO	95.993	85.524	49.502	1.310	18.696	29.496	48.262	424.598

I u 2010. godini na evidencijama nezaposlenih u Federaciji BiH najbrojnija su bila sljedeća zanimanja:

- III stepen (KV) – prodavač, automehaničar, bravar, kuhar
- IV stepen (SSS) – ekonomski tehničar, maturant gimnazije, mašinski tehničar, medicinska sestra
- VI stepen (VŠS) – ekonomista, pravnik, nastavnik (raznih smjerova)
- VII stepen (VSS) – diplomirani pravnik, diplomirani ekonomist, diplomirani socijalni radnik i diplomirani kriminalist.

Kao i prethodnih godina, među nezaposlenim osobama sa visokom stručnom spremom najbrojniji su diplomirani pravnici i diplomirani ekonomisti, ali se oni najbrže i zapošljavaju.

I dalje je izražena slaba pokretljivost radne snage u Bosni i Hercegovini.

1.7. Tražnja radne snage

Prosječna mjesečna tražnja radne snage registrirana u kantonalnim službama za zapošljavanje u toku 2010. godine iznosila je 1.222, što je manje za 9% u odnosu na 2009. godinu. Od toga je registrirano 454 tražnje na neodređeno vrijeme, što je manje za 18,49%, a 767 tražnji na određeno vrijeme, što je manje za 2,41%.

Prosječna mjesečna zadovoljena tražnja radne snage⁶ registrirana u kantonalnim službama za zapošljavanje u toku 2010. godine iznosila je 2.377, što je manje za 0,16% u odnosu na 2009. godinu. Od toga je registrirano 940 tražnji na neodređeno vrijeme, što je manje za 13,36% u odnosu na prethodnu godinu, te 1.438 tražnji na određeno vrijeme (više za 10,95%).

Zapošljavanje lica sa evidencije premašuje registriranu tražnju jer poslodavci nemaju zakonsku obavezu da službama za zapošljavanje prijavljuju slobodna radna mjesta, te se ukupna tražnja radne snage na tržištu rada u Federaciji BiH ne registrira u kantonalnim službama za zapošljavanje.

Evidentna je tražnja za diplomiranim inženjerima informatike i elektronike i malo ih je na evidenciji nezaposlenih, kao i diplomiranih inženjera telekomunikacija, saobraćaja, geodezije, geologije i građevine.

Analiza oglasa u službama za zapošljavanje, internet-portalima i štampi pokazuje da su na tržištu rada traženi farmaceuti (magistri farmacije), pravnici, ekonomisti, komercijalisti, menadžeri prodaje i prodavači, IT stručnjaci, a veliko zanimanje je i za knjigovođama, računovođama i raznim drugim ekonomskim zanimanjima, kao i za ljekarima, nastavnim kadrom, inženjerima različitih profila.

U većini oglasa, osim radnog iskustva, kao uvjet za zasnivanje radnog odnosa tražena su dodatna znanja i vještine, kao što je poznavanje rada na računaru i stranog jezika, uglavnom engleskog, ali i vozačka dozvola B kategorije.

1.8. Zapošljavanje lica sa evidencije službi za zapošljavanje

U 2010. godini službe za zapošljavanje su posredovale u zapošljavanju za 45.027 osoba sa evidencije nezaposlenih.

⁶ Ukupna registrirana zadovoljena tražnja za radnom snagom ostvarena na osnovu objavljenih oglasa, prijava dostavljenih službama za zapošljavanje i drugih oblika zapošljavanja koje su poslodavci dali na uvid službama za zapošljavanje ili su službe u radu i obradi određenih podataka došle do saznanja o tome

Posmatrano po kantonima, broj posredovanja se kreće od 560 u Posavskom, 571 u Bosansko-podrinjskom, 790 u Zapadnohercegovačkom, 913 u Livanjskom, 3.831 u Unsko-sanskom, 4.114 u Hercegovačko-neretvanskom, 4.954 u Srednjobosanskom, 6.565 u Zeničko-dobojskom, 11.267 u Tuzlanskom do 11.462 u Kantonu Sarajevu.

2. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI

Članom 28. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti. Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i uplatu doprinosa za zdravstveno i penzijsko osiguranje u skladu sa ovim i drugim zakonima. Federalni zavod, prema Zakonu, dodjeljuje kantonalnim službama za zapošljavanje nedostajuća sredstva za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

2.1. Novčana naknada

Pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, u skladu sa članom 29. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje osam mjeseci rada neprekidno ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, s tim da se kao vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji reguliraju sistem poreza i obaveznih doprinosa. Visinu novčane naknade čini 40% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa nezaposlene osobe, a koju objavljuje Federalni zavod za statistiku. Novčana naknada se, zavisno od vremena provedenog na radu, utvrđuje u trajanju od tri do 24 mjeseca, ukoliko se u toku trajanja prava ne promijene okolnosti koje utiču na dužinu trajanja naknade.

U 2010. godini u Federaciji BiH novčanu naknadu koristilo je prosječno mjesečno **9.305** nezaposlenih osoba. U odnosu na 2009. godinu, broj korisnika novčane naknade je **veći za 14%**. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje su utrošile **36.905.031,79 KM**, što je za **1.768.133,99 KM** više nego u 2009. godini, ne samo zato što je povećan broj korisnika novčane naknade već i zato što veći broj osoba koristi novčanu naknadu u dužem trajanju. Zbog činjenice da nisu imale dovoljno finansijskih sredstava za isplaćivanje novčanih naknada, kantonalne službe za zapošljavanje su bile prinuđene smanjiti iznos mjesečne novčane naknade nezaposlenim osobama, u skladu sa zakonskim odredbama, u omjeru koji je omogućavao isplatu novčane naknade svim nezaposlenim osobama koje imaju pravo na tu naknadu.

S obzirom na stalno povećanje broja prijava na evidenciju nezaposlenih, naročito onih osoba koje stiču pravo na novčanu naknadu, u 2011. godini se može očekivati dodatno finansijsko opterećenje službi za zapošljavanje po ovom osnovu.

2.2. Zdravstveno osiguranje

Članom 31. stav 1. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da se zdravstveno osiguranje nezaposlenoj osobi osigurava u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, a članom 19. tač. 12, 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđeno je pod kojim uvjetima nezaposlena osoba prijavljena službi za zapošljavanje ima obavezno zdravstveno osiguranje.

Članom 84. Zakona o zdravstvenom osiguranju propisano je da osnovicu, način obračunavanja i uplate doprinosa za nezaposlene osobe utvrđuje svojim propisima zakonodavno tijelo kantona na prijedlog kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja. Iz

pomenutih zakonskih propisa vidljivo je da kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod nemaju nikakvog uticaja kod određivanja davanja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, tako da su izdvajanja za zdravstveno osiguranje različito utvrđena po kantonima i kreću se **od 6,00 do 14,00 KM po nezaposlenoj osobi**. Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje konstantno ukazuju na probleme u vezi sa zdravstvenim osiguranjem nezaposlenih osoba, kao i na nerealne odluke o visini izdvajanja koje kantonalne skupštine donose na prijedlog kantonalnih zavoda za zdravstveno osiguranje.

S tim u vezi pokrenuta je inicijativa izmještanja administriranja zdravstvenog osiguranja iz službi za zapošljavanje. U tom kontekstu neupitno je i smanjenje stope doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti za iznos koji se odnosi na zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, a sve radi rasterećenja kantonalnih službi za zapošljavanje poslova koji opterećuju njihovu funkciju aktivne politike zapošljavanja. Kada prijava na evidenciju nezaposlenih ne bi bila razlog za sticanje prava na zdravstveno osiguranje, znatno bi se smanjila stopa evidentirane nezaposlenosti. Naime, tada se na evidenciju nezaposlenih ne bi prijavljivale osobe koje nemaju namjeru aktivno tražiti posao i poboljšale bi se usluge službi za zapošljavanje prema aktivnim tražiocima posla i poslodavcima.

U izvještajnom periodu u Federaciji BiH zdravstvenim osiguranjem bilo je obuhvaćeno prosječno mjesečno **206.739** nezaposlenih osoba. U odnosu na 2009. godinu broj korisnika ovog prava **veći je za 13.430 ili 6,95%**. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje utrošile su **19.457.666,98 KM**, što je za **1.734.183,60 KM** više u odnosu na 2009. godinu.

2.3. Penzijsko i invalidsko osiguranje

Članom 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba određeno je da se penzijsko i invalidsko osiguranje obezbjeđuje nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju do tri godine do sticanja uvjeta za starosnu penziju u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

U 2010. godini ovo pravo u Federaciji BiH ostvarilo je **2.154** nezaposlene osobe, što je za **368 osoba ili 20% više** nego prethodne godine. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje utrošile su **1.196.009,06 KM**.

2.4. Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

S obzirom na to da sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova, kao i zbog enormnog povećanja broja korisnika redovne novčane naknade i smanjenja ukupnih prihoda u 2010. godini, kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmiriti svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

U skladu sa čl. 49. i 50. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, kantonalne službe za zapošljavanje, osim Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, podnijele su Federalnom zavodu zahtjeve za uplatu nedostajućih novčanih sredstava za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim planiranim finansijskim sredstvima, a po odobrenju Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, izvršio uplatu nedostajućih sredstava u iznosu od **11.905.800,08 KM**.

2.5. Novčana naknada po Zakonu o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica

U 2010. godini novčana naknada demobiliziranim braniocima je isplaćivana u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 27/08), kojim je propisano da potrebna novčana sredstva za isplatu novčanih naknada osiguravaju kantonalne službe za zapošljavanje u visini 50% svojih ukupnih prihoda ostvarenih od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti, a da razliku potrebnih sredstava osiguravaju Federacija BiH i kantoni preraspodjelom udjela sredstava sa jedinstvenog računa u korist Federacije BiH u skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 22/06). Također, propisano je da se za demobilizirane branioce – povratnike u Republiku Srpsku i Brčko distrikt BiH isplata u cijelosti vrši iz sredstava koja osigurava Federalni zavod.

Stupanjem na snagu Zakona o prestanku važenja Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/10), korisnicima koji su ostvarili pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti isplate su vršene zaključno sa 30.04.2010. godine, jer je tada prestalo pravno dejstvo rješenja po kojima su do tada ostvarivali nadoknade. Neisplaćene naknade do navedenog perioda, priznate rješenjima koja su izdata do stupanja na snagu Zakona o prestanku važenja Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica, ostale su kao obaveza organa propisanih zakonom. Prema izvještajima, kantonalne službe za zapošljavanje su u 2010. godini na ime novčanih naknada demobiliziranim braniocima isplatile iznos od **41.207.688,86 KM**, a Federalni zavod iznos od **2.242.960,78 KM**.

2.6. Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla

U skladu sa Programom za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla, Upravni odbor Federalnog zavoda usvojio je Operativni plan, kojim su utvrđeni slijed postupaka učesnika u realizaciji Programa, te uvjeti i kriteriji za raspodjelu namjenskih sredstava radi podrške kantonalnim službama za zapošljavanje, kao i odobreni iznosi pojedinim službama za zapošljavanje.

Finansijskim planom Federalnog zavoda za ove namjene u 2010. godini je planirano 6.200.000,00 KM (20% od ukupnih sredstava ostvarenih uplatom doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti koja pripadaju ovom zavodu), a ukupno je utrošeno 5.755.133,59 KM.

Tim sredstvima Federalni zavod je izvršio povezivanje staža kod Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje za ukupno 500 radnika, od kojih je 399 steklo uvjete za penziju.

Uplate sredstava u iznosu od 543.500,00 KM odnose se na jednokratne pomoći u skladu sa zaključcima Vlade Federacije BiH.

2.7. Rješavanje u drugostepenom postupku

U skladu sa članom 35. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Federalni zavod rješava po žalbama izjavljenim protiv rješenja kantonalnih službi za zapošljavanje kojim je odlučeno o pravima po osnovu nezaposlenosti. U izvještajnom periodu izjavljene su **1.044 žalbe** protiv prvostepenih rješenja, a sa neriješenim žalbama, prenesenim iz 2009. godine (262), u rješavanju je bilo ukupno **1.308** predmeta. Ukupno je riješeno **1.196** predmeta, i to: 890 žalbi je odbijeno,

204 su uvažene i predmet meritorno riješen u drugostepenom upravnom postupku, 44 uvažene i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje, a 58 je urađeno na drugi Zakonom o upravnom postupku propisan način (odbačena, ustupljena drugom organu). Ostalo je neriješeno **112** predmeta. Kod kantonalnih sudova je pokrenuto 87 upravnih sporova.

2.8. Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju

U skladu sa sporazumima o socijalnom osiguranju Federalni zavod, kao organ nadležan za provođenje pravnih propisa kojim je regulirana oblast materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, tokom 2010. godine primio je 2.044 zahtjeva za izdavanje uvjerenja o stažu osiguranja i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti, na propisanim obrascima u skladu sa operativnim protokolima ili administrativnim sporazumima za provođenje ugovora o socijalnom osiguranju, a što je za 60% više u odnosu na 2009. godinu.

Od ukupnog broja primljenih zahtjeva po Sporazumu potpisanim između Bosne i Hercegovine i SR Jugoslavije („Službeni glasnik BiH“, broj 16/03), u izvještajnom periodu Federalni zavod je, nakon obrade predmeta, Agenciji za rad i zapošljavanje BiH na daljni postupak dostavio 656 uvjerenja o periodima osiguranja navršenim u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti.

U skladu s Ugovorom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske („Službeni glasnik BiH“, broj 6/03), Hrvatskom zavodu za zapošljavanje dostavljeno je 911 uvjerenja o stažu osiguranja u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade.

Također, u skladu sa Sporazumom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije („Službeni glasnik BiH“, broj 8/07), nakon obrade predmeta, Agenciji za rad i zapošljavanje BiH na daljni postupak dostavljeno je 108 uvjerenja o potvrđivanju staža osiguranja i korištenju novčane naknade za slučaj nezaposlenosti u Federaciji BiH, a u decembru još 150 zahtjeva za potvrđivanje staža i korištenje naknade dostavljeno je kantonalnim službama. Broj zahtjeva koje je uputio Zavod za zapošljavanje Republike Slovenije povećan je za 100% u odnosu na 2009. godinu, a što je rezultat uspješno završenih pregovora o izmjeni člana 5. Sporazuma, prema kojem sada naši državljani sa privremenim boravkom u Sloveniji mogu ostvariti pravo na novčanu naknadu po prestanku radnog odnosa, što ranije nije bilo moguće.

3. AKTIVNA POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA

Aktivna politika zapošljavanja provodi se u skladu s članom 50. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Odlukom o raspodjeli sredstava Federalnog zavoda za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja, Strategijom zapošljavanja 2009-2013 i Akcionim planom zapošljavanja u Federaciji BiH za period 2010.-2013. godina.

Smanjivanje nezaposlenosti zavisi prvenstveno od općeg privrednog razvoja. Pored mjera makroekonomske politike, nesklad između ponude i potražnje radne snage moguće je djelimično prevladavati mjerama aktivne politike zapošljavanja kao dijelom ukupne državne politike tržišta rada.

U 2010. godini, kao što je i planirano Programom rada Federalnog zavoda, započeta je realizacija programa sufinansiranja zapošljavanja i obuke posebnih grupa nezaposlenih osoba: mladih osoba bez radnog iskustva, povratnika u prijeratno prebivalište, nezaposlenih pripadnika romske populacije, osoba s invaliditetom, te žena, koji su ujedno Akcionim planom zapošljavanja identificirani kao ciljne grupe u narednom periodu.

Također, pored programa koji su obuhvatali pomenute ciljne grupe, krajem godine objavljen je Javni poziv poslodavcima za učešće u Programu sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva, koji je izazvao veliko interesovanje poslodavaca i nezaposlenih mladih osoba.

Tokom cijele godine, i pored obaveza u obezbjeđenju sredstava za realizaciju pasivnih mjera, nastojalo se jačati glavne komponente aktivne politike zapošljavanja: posredovanje – aktivno povezivanje i usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada, obuku i pripremu za tržište rada, radi unapređenja i prilagođavanja znanja i vještina onih koji traže posao, poticanje samozapošljavanja i zapošljavanja kod poslodavaca.

3.1. Programi poticaja zapošljavanja u kantonalnim službama za zapošljavanje (sufinansiranje programa tržišta rada – dokvalifikacija, prekvalifikacija i podrška zapošljavanju određenih ciljnih grupa)

Od 18 programa zapošljavanja koje su kantonalne službe za zapošljavanje realizirale od 2008. do 2009. godine, u 2010. godini je, uplatom drugog preostalog dijela sredstava u iznosu od 87.578 KM, okončana realizacija posljednjeg programa „Posao za sve“, koji je realizirala Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, a na osnovu kojeg je posao dobilo 308 osoba.

U okviru programa poticanja zapošljavanja kantonalnih službi za zapošljavanje realizirani su i programi obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije za poznatog poslodavca radi obučavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije osoba prijavljenih na evidenciju nezaposlenih, kao i zaposlenih osoba da bi se spriječilo povećanje nezaposlenosti. Aktivnostima opće obuke u dodatnim znanjima i vještinama (strani jezik, informatička obuka i sl.), dokvalifikacije i prekvalifikacije (sticanje stručnih znanja u vezi sa zvanjem/zanimanjem, dodatno obrazovanje u okviru istog zanimanja ili za drugo zanimanje u odnosu na postojeće, ali u okviru istog ili višeg stepena naobrazbe) nastoji se povećati tržišna konkurentnost određenog broja osoba sa nižim kvalifikacijama i srednjom stručnom spremom.

Subvencije se odobravaju u visini do 1.500 KM (nastava i materijalni troškovi, troškovi naknade za ishranu, prijevoz, osiguranje na poslu i sl.) za obuku koja traje najduže do tri mjeseca.

Ovaj program započet je u 2009. godini, ali je zbog dinamike realizacije nastavljen i u 2010. godini.

Tabela 3: Pregled sufinansiranja programa obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije

Red. br.	Kanton	Naziv programa	Broj obuhvaćenih osoba	Isplaćeno ukupno sredstava u KM	Isplaćeno sredstava u 2010. u KM
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	Program dokvalifikacije, prekvalifikacije i obuke	100	150.000,00	75.000,00
2.	Posavski	Program zapošljavanja nezaposlenih djelatnika	131	196.500,00	0
3.	Tuzlanski ⁷	-	-	-	-
4.	Zeničko-dobojski	1. Edukacijom do zaposlenja 2. Program stručne obuke deficitarnih zanatskih zanimanja (zavarivači) 3. Stručna obuka – rukovanje i programiranje CNC strugova	270	405.500,00	202.500,00
5.	Bosansko-podrinjski	Program sufinansiranja zapošljavanja kroz stručnu obuku, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju nezaposlenih osoba	60	78.000,00	33.000,00
6.	Srednjobosanski	Program prekvalifikacije, dokvalifikacije i doobuke određenih ciljnih grupa sa evidencije nezaposlenih	150	225.000,00	112.500,00
7.	Hercegovačko-neretvanski	Program sufinansiranja zapošljavanja kroz stručnu obuku, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju nezaposlenih osoba	100	150.000,00	75.000,00
8.	Zapadnohercegovački	Program sufinansiranja prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja	50	75.000,00	37.500,00
9.	Kanton Sarajevo	Program finansiranja i sufinansiranja stručne obuke i drugih oblika sticanja znanja i vještina nezaposlenih osoba	140	210.000,00	105.000,00
10.	Kanton 10 (Livno)	Program prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja	100	75.000,00	0
UKUPNO			1.101	1.565.000,00	640.500,00

⁷ Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona odustala je od realizacije ovog programa

3.2. Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva iz 2009. godine koji direktno realizira Zavod

Programom sufinansiranja mladih osoba bez radnog iskustva⁸ iz 2009. godine omogućeno je zapošljavanje, tj. sticanje prvog radnog iskustva za 291 mladu osobu (160 sa visokom, devet sa višom, 67 sa srednjom stručnom spremom III stepena i 55 osoba sa srednjom stručnom spremom IV stepena) kod 167 poslodavaca. Za realizaciju ovog programa u 2010. godini utrošeno je 968.751 KM.

3.3. Program sufinansiranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba iz 2009. godine koji direktno realizira Zavod

Ovim programom je predviđeno zapošljavanje osoba s procentom invaliditeta od najmanje 60% i osoba sa invaliditetom sa smetnjama u psihičkom razvoju/mentalnom retardacijom, te žena žrtava nasilja, i to na osnovu zapošljavanja i samozapošljavanja kod poslodavaca.

Za te namjene predviđena su bespovratna finansijska sredstva Federalnog zavoda, i to:

- za sufinansiranje zapošljavanja nezaposlenih osoba s invaliditetom i žena žrtava nasilja kod poslodavaca 700 KM mjesečno po osobi, u trajanju od 12 mjeseci i uz obavezu poslodavca da osobu zaposlenu po Programu zadrži u radnom odnosu najmanje 12 mjeseci;
- za sufinansiranje samozapošljavanja 8.400 KM po osobi, uz obavezu obavljanja registrirane djelatnosti u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

Realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba počela je krajem 2009. godine, nastavila se u 2010. godini, a završit će se polovinom 2011. godine.

Programom je zaposleno **167 nezaposlenih osoba**: 53 kao fizička lica (samozapošljavanje), a 114 zapošljavanjem kod 83 pravna subjekta. Od toga je 90 muškarca (54%) i 77 žena (46%). Prosječna invalidnost je 70%, a prosječna dužina prijave na evidenciji službi za zapošljavanje je 44 mjeseca (3,8 godina). Prema kvalifikacionoj strukturi po Programu je najviše zastupljena SSS (36%), zatim KV (32%) i NKV (17%), a najmanje VSS (5%).

Među korisnicima sredstva za samozapošljavanje su dvije žene žrtve nasilja.

Za realizaciju Programa u 2010. godini isplaćena su sredstva u iznosu od 1.149.400,00 KM.

Tabela 4: Pregled broja zaposlenih i samozaposlenih po kantonima

Red. br.	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobreno u KM
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	7	9	8	142.800
2.	Posavski	13	15	4	159.600
3.	Tuzlanski	16	18	7	210.000
4.	Zeničko-dobojski	5	5	7	100.800
5.	Bosansko-podrinjski	9	9	5	117.600
6.	Srednjobosanski	1	2	1	25.200
7.	Hercegovačko-neretvanski	6	22	0	184.800

⁸ Javni poziv za realizaciju Programa objavljen je 1.6.2009. godine

Red. br.	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobreno u KM
1	2	3	4	5	6
8.	Zapadnohercegovački	13	13	3	134.400
9.	Kanton Sarajevo	13	21	13	285.600
10.	Kanton 10 (Livno)	0	0	5	42.000
UKUPNO		83	114	53	1.402.800

3.4. Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva iz 2010. godine koji direktno realizira Zavod

Krajem 2010. godine Federalni zavod je objavio novi javni poziv za učešće u sufinansiranju zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva, a čija će se realizacija, zbog utvrđene dinamike, odvijati tokom 2011. godine. Očekuje se da će na osnovu ovog programa podršku za prvo zaposlenje kod oko 500 poslodavaca dobiti oko 1.200 mladih nezaposlenih osoba.

3.5. Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika

Programom samozapošljavanja i zapošljavanja povratnika u 2010. godini⁹ daje se podrška u stvaranju uvjeta za održivi povratak, te je predviđeno zapošljavanje nezaposlenih osoba (povratnika) po dva osnova:

- sufinansiranjem poslodavaca radi poticanja zapošljavanja povratnika koji su prijavljeni na evidenciju nezaposlenih, u iznosu od 3.000 KM bespovratno po osobi, i to za prilagođavanje poslovnog prostora, nabavku opreme i potrebnih sredstava za proizvodnju, sa obavezom poslodavca da osobu zaposlenu po Programu zadrži u radnom odnosu najmanje 12 mjeseci;
- sufinansiranjem samozapošljavanja nezaposlenih povratnika u iznosu od 4.000 KM do 5.000 KM bespovratno po osobi, sa obavezom da se ne može prijaviti na evidenciju biroa za zapošljavanje narednih 12 mjeseci od dana dobivanja odobrenih finansijskih sredstava, i to za pokretanje:
 - poljoprivredne djelatnosti (5.000 KM)
 - zanatske djelatnosti (4.500 KM)
 - seoskog turizma ili druge vrste malog biznisa (4.000 KM).

Za realizaciju Programa u 2010. godini odobrena su sredstva u iznosu od 2.189.000 KM, i to 899.000 KM za samozapošljavanje 185 osoba sa evidencije nezaposlenih i 1.290.000 KM za zapošljavanje 430 osoba kod 100 poslodavaca. Od realizacije samozapošljavanja odustalo je 11 povratnika (kojima je odobreno 53.000 KM) i četiri poslodavca (kojima je odobreno 12.000 KM za zapošljavanje četiri povratnika). Jedan poslodavac je zaposlio tri umjesto 40 povratnika. Posao su dobila 563 povratnika.

Do kraja 2010. godine realizirano je 938.210 KM, odnosno ukupno 2.290.000 KM zajedno sa obavezama po ugovorima po ovakvom programu iz 2009. godine. Ostatak odobrenih a nerealiziranih sredstava usmjerit će se u poticaj zapošljavanja po osnovu novih programa u 2011. godini.

Većina povratnika je iskazala zadovoljstvo dodijeljenim sredstvima, koja su im ujedno bila jedini poticaj za održiv povratak u prijeratno prebivalište.

⁹ Javni poziv za realizaciju Programa objavljen je 5.5.2010. godine

3.6. Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma

Federalni zavod je, u skladu sa Memorandumom o razumijevanju za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, donio Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma¹⁰ u 2009. godini.

U 2010. godini je nastavljena realizacija ovog programa, odnosno odobrenih sredstva. Raspoloživa finansijska sredstva u iznosu od 440.000 KM, predviđena za podršku zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u Federaciji BiH, usmjerena su za:

- sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 4.500 KM po osobi, od čega se 3.000 KM odnosi na opremanje radnog mjesta i 1.500 KM na osposobljavanje/obuku za radno mjesto;
- sufinansiranje samozapošljavanja Roma u iznosu od 4.000 KM do 5.000 KM po osobi za:
 - zanatstvo ili srodnu djelatnost (stari zanati, domaća radinost, proizvodno i uslužno zanatstvo) u iznosu od 5.000 KM,
 - sakupljanje sekundarnih sirovina u iznosu od 4.500 KM,
 - poljoprivredu (plastenička proizvodnja, pčelarstvo ili druga grana poljoprivrede) ili drugu djelatnost u iznosu od 4.000 KM.

U 2010. godini realizirano je ukupno 346.050 KM, a ovim programom je zaposleno 98 pripadnika ciljne grupe, od čega je 27 žena.

U skladu sa sistemom upravljanja kvalitetom, ostvarena je komunikacija sa korisnicima usluga, predstavnicima Roma, na način da je Vijeće Roma Federacije BiH uključeno u pripremu Programa i ocjenu zahtjeva pristiglih na Javni poziv za učešće u Programu.

Tabela 5: Pregled zaposlenih i samozaposlenih po kantonima

Red. br.	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobreno sredstava u KM
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	7	8	30	176.000
2.	Posavski	2	2	13	62.000
3.	Tuzlanski	11	17	3	91.500
4.	Zeničko-dobojski	2	3	0	13.500
5.	Bosansko-podrinjski	0	0	0	0
6.	Srednjobosanski	2	2	6	33.000
7.	Hercegovačko-neretvanski	0	0	0	0
8.	Zapadnohercegovački	0	0	0	0
9.	Kanton Sarajevo	5	7	7	64.000
10.	Kanton 10 (Livno)	0	0	0	0
UKUPNO		29	39	59	440.000

Sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, entitetskim zavodima za zapošljavanje i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH 15.11.2010. godine potpisan je Memorandum o razumijevanju za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja za 2010. godinu, kojim su za Federaciju

¹⁰ Javni poziv za realizaciju Programa objavljen je 14.8.2009. godine

BiH predviđena finansijska sredstva u iznosu od 440.000 KM, a Odlukom Vlade Federacije BiH za zapošljavanje Roma izdvojena su sredstva u iznosu od 100.000 KM.

3.7. Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP)

Cilj Projekta podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP) jeste pružanje podrške u posredovanja pri zapošljavanju za one koji aktivno traže posao a izgube pravo na novčana primanja ili su socijalno ugroženi.

U periodu od 2010. do 2014. godine planirano je da se ovim projektom obuhvati oko 6.000 ugroženih nezaposlenih osoba, i to: nezaposlene osobe registrirane kod službi za zapošljavanje u Federaciji BiH kojima prestane pravo na primanje gotovinskih transfera, kao što su osobe sa onesposobljenjem (civilne, ratne vojne, žrtve rata) i demobilizirani borci, te osobe koje aktivno traže posao, registrirane kod službi za zapošljavanje u Federaciji BiH i identificirane kao ugrožene i teško zapošljive kategorije (žene i muškarci nezaposleni duže od 15 mjeseci; žene i muškarci dobi preko 40 godina; mladi dobi od 15 do 24 godine sa niskim stepenom obrazovanja ili prekinutim srednjim obrazovanjem; mladi dobi od 15 do 24 godine sa nižim i srednjim stepenom obrazovanja nezaposleni duže od šest mjeseci; osobe za višim i visokim stepenom obrazovanja nezaposlene duže od 12 mjeseci; povratnici; socijalno ugrožene osobe, odnosno korisnici prava iz socijalne zaštite).

Projekat se finansira iz sredstava Federalnog zavoda i kredita kod Međunarodne asocijacije za razvoj (IDA), u saradnji sa Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike – Jedinicom za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER), a realiziraju ga kantonalne službe za zapošljavanje. Od ukupno 1.233 osobe obuhvaćene ovim projektom 62% su muškarci, a 38% su žene.

Do 31.12.2010. godine Federalni zavod je uplatio 250.000 KM, a ukupna vrijednost obaveza po Projektu u 2010. godini za samozapošljavanje, obuku uz rad i zapošljavanje, obuku nezaposlenih i mobilnost radne snage je 1.972.605,70 KM.

3.8. Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja

Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolving kreditne linije promijenjen je pristup i koncept kreditiranja iz vlastitih namjenskih sredstava, čime su ta sredstva postala dostupna većem broju korisnika. Sredstva revolving kreditne linije se koriste posredstvom Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, u svrhu pružanja posebnih uvjeta za one korisnike koji imaju mogućnost i potrebu da novim zapošljavanjem radne snage ili samozapošljavanjem doprinesu ublažavanju problema nezaposlenosti.

Iznos kredita je:

- za industriju 25.000 KM po novozaposlenom radniku
- za zanatstvo i usluge 15.000 KM po novozaposlenom radniku
- za poljoprivrednu proizvodnju 10.000 KM po novozaposlenom radniku.

Rok otplate kredita je do sedam godina za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, uključujući grace period. Na zahtjev korisnika kredita, rok otplate kredita može biti i kraći. Grace period je do 12 mjeseci za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, a dvije godine za poljoprivrednu proizvodnju – zasadi.

Kamatne stope za kreditnu liniju gdje rizik snosi banka su 4% za industriju, zanatstvo i usluge (2% kamata RB FBiH + 2% kamata poslovne banke) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (1,5% kamata RB FBiH + 1,5% kamata poslovne banke). Kamatne stope za kreditnu liniju namijenjenu za zapošljavanje nezaposlenih demobilisanih boraca, gdje rizik snosi Federalni zavod, jesu 4% za industriju, zanatstvo i usluge (kamata RB FBiH u skladu

sa Ugovorom o komisionim poslovima) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (kamata RB FBiH u skladu sa Ugovorom o komisionim poslovima).

U izvještajnom periodu po kreditnoj liniji ZZ-260/*revolving* realizirano je šest novih kredita, u ukupnom iznosu od 1.710.000 KM (uz obavezu zapošljavanja 70 novih zaposlenika), a po kreditnoj liniji ZZ-266/*zapošljavanje demobilisanih boraca* nije realiziran ni jedan kredit.

Od početka realizacije Programa do kraja 2010. godine po kreditnoj liniji ZZ-260/*revolving* odobreno je 140 kredita za zapošljavanje 1.224 nova i zadržavanje 4.194 postojeća radnika. Do kraja 2010. godine po ovoj kreditnoj liniji otplaćeno je 39 kredita u ukupnom iznosu od 4.574.143,21 KM sa naplaćenom redovnom i zateznom kamatom od 377.456,80 KM.

Istovremeno, po kreditnoj liniji ZZ-266/*zapošljavanje demobilisanih boraca* odobreno je 46 kredita za zapošljavanje 171 novog i zadržavanje 171 postojećeg zaposlenika. Do 31.12.2010. godine po ovoj kreditnoj liniji otplaćena su tri kredita, u ukupnom iznosu od 45.000 KM naplaćene glavnice i 3.405,31 KM redovne i zatezne kamate.

I u 2010. godini je intenzivirana provjera efekata zapošljavanja po osnovu preuzetih obaveza, što je, između ostalog, rezultiralo pokretanjem 19 postupaka za raskid ugovora i povrat realiziranih sredstava, od čega je utuženo 10 korisnika kreditne linije ZZ-260/*revolving* i devet korisnika kreditne linije ZZ-266/*zapošljavanje demobilisanih boraca*.

3.9. Program zapošljavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama

U 2010. godini okončana je realizacija Programa zapošljavanja asistenata u visokoškolskim ustanovama i naučnoistraživačkim institucijama, čija je implementacija započeta krajem 2005. godine, a kojim je sufinansirano zapošljavanje asistenata u nastavnom i istraživačkom sektoru. Univerziteti, fakulteti i instituti za naučnoistraživački rad u Federaciji BiH mogli su aplicirati za ovaj program, a kriterije za odabir osobe koja će se sufinansirati određivali su fakulteti u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti, koji se primjenjuju u određenom kantonu.

U toku realizacije ovog programa, 24 fakulteta, dva integrirana univerziteta (Zenica i Tuzla) i četiri naučnoistraživačke institucije su potpisali ugovore o zapošljavanju 136 asistenata. Za realizaciju Programa u 2010. godini isplaćena su sredstva u iznosu od 102.400 KM.

3.10. Program sufinansiranja mladih osoba bez radnog iskustva koji se realizira posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje

Ovim programom planirano je zapošljavanje nezaposlenih osoba bez radnog iskustva mlađih od 30 godina koji imaju visoku, višu ili srednju stručnu spremu III stepena i IV stepena. Njihovo zapošljavanje stimulirano je kod poslodavaca na osnovu:

- sufinansiranja 250 osoba SSS – III stepena u trajanju od šest mjeseci u bruto iznosu od 450 KM mjesečno
- sufinansiranja 151 osobe SSS – IV stepena u trajanju od šest mjeseci u bruto iznosu od 500 KM mjesečno
- sufinansiranja 23 osobe VŠS u trajanju od 12 mjeseci u bruto iznosu od 550 KM
- sufinansiranja 100 osoba VSS u trajanju od 12 mjeseci u bruto iznosu od 600 KM mjesečno.

Tabela 6: Pregled broja zaposlenih po kantonima i stručnoj spremi

R. br.	Kanton	Stručna sprema	Broj zaposlenih	Odobreno u KM	Uplaćeno u KM
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	VSS	42	421.800,00	163.800,00
		VŠS	5		
		SSS (IV)	18		
		SSS (III)	12		
2.	Posavski	VSS	7	122.700,00	72.000,00
		VŠS	1		
		SSS (IV)	12		
		SSS (III)	11		
3.	Tuzlanski	VSS	53	329.700,00	329.700,00
		VŠS	1		
		SSS (IV)	18		
		SSS (III)	35		
4.	Zeničko-dobojski	VSS	86	848.700,00	423.000,00
		VŠS	5		
		SSS (IV)	38		
		SSS (III)	29		
5.	Bosansko-podrinjski	VSS	12	215.700,00	111.150,00
		VŠS	0		
		SSS (IV)	20		
		SSS (III)	22		
6.	Srednjobosanski	VSS	81	763.700,00	384.450,00
		VŠS	9		
		SSS (IV)	5		
		SSS (III)	5		
7.	Hercegovačko-neretvanski	VSS	70	617.700,00	308.850,00
		VŠS	4		
		SSS (IV)	14		
		SSS (III)	9		
8.	Zapadnohercegovački	VSS	31	316.200,00	173.150,00
		VŠS	11		
		SSS (IV)	5		
		SSS (III)	2		
9.	Kanton Sarajevo	VSS	83	870.900,00	435.450,00
		VŠS	4		
		SSS (IV)	29		
		SSS (III)	14		
10.	Kanton 10 (Livno)	VSS	22	350.100,00	175.500,00
		VŠS	17		
		SSS (IV)	22		
		SSS (III)	5		
UKUPNO			869	4.857.200,00	2.577.050,00

Ukupno je zaposleno 869 osoba, i to 487 VSS, 57 VŠS, 181 SSS IV stepena i 144 SSS III stepena, a do 31.12.2010. godine realizirana su sredstva u iznosu od 2.577.050 KM.

3.11. Program zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba koji se realizira posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje

Programom je predviđeno da se u 2010. godini sufinansira zapošljavanje nezaposlenih osoba s invaliditetom od najmanje 60%, osoba sa smetnjama u psihičkom razvoju/mentalnom retardacijom, te žena žrtava nasilja, i to na osnovu zapošljavanja kod poslodavaca i samozapošljavanja. Bespovratnim finansijskim sredstvima Federalnog zavoda omogućeno je

- sufinansiranje zapošljavanja osoba iz ciljne grupe kod poslodavaca u iznosu od 700 KM mjesečno po osobi, u trajanju od 12 mjeseci i uz obavezu poslodavca da osobu zaposlenu po Programu zadrži u radnom odnosu najmanje 12 mjeseci,
- sufinansiranje samozapošljavanja 8.400 KM po osobi, uz obavezu obavljanja registrirane djelatnosti u trajanju od najmanje 12 mjeseci, i to za: poljoprivrednu i zanatsku djelatnost, domaću radinost, seoski turizam ili druge djelatnosti.

Tabela 7: Pregled broja zaposlenih i samozaposlenih po kantonima

R. br.	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobreno u KM	Uplaćeno u KM
1	2	3	4	5	6	7
1.	Unsko-sanski	7	7	5	100.800,00	50.400,00
2.	Posavski	8	8	0	67.200,00	67.200,00
3.	Tuzlanski	21	37	7	193.200,00	193.200,00
4.	Zeničko-dobojski	20	21	15	336.000,00	168.000,00
5.	Bosansko-podrinjski	8	8	3	92.400,00	46.200,00
6.	Srednjobosanski	4	4	8	100.600,00	100.600,00
7.	Hercegovačko-neretvanski	7	18	0	159.600,00	79.800,00
8.	Zapadnohercegovački	10	10	0	84.000,00	42.100,00
9.	Kanton Sarajevo	20	20	5	210.000,00	105.000,00
10.	Kanton 10 (Livno)	1	2	2	336.000,00	16.800,00
UKUPNO		106	135	45	1.679.800,00	869.300,00

Iz ciljne grupe ukupno je zaposleno 180 osoba, od čega su tri žene žrtve nasilja. Do 31.12.2010. godine realizirana su sredstva u iznosu od 869.300 KM.

3.12. Program zapošljavanja i samozapošljavanja žena koji se realizira posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje

Programom je predviđeno da se u 2010. godini pruži podrška u zapošljavanju nezaposlenih žena dobi preko 30 godina, bez obzira na stepen obrazovanja, a koje su prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH najmanje šest mjeseci. Za realizaciju Programa predviđena su bespovratna finansijska sredstva, i to za:

- sufinansiranje poslodavaca, radi zapošljavanja nezaposlenih osoba – žena iz ciljne grupe, u iznosu od 3.000 KM po osobi, uz obavezu poslodavca da osobu zaposlenu po Programu zadrži u radnom odnosu najmanje 12 mjeseci,
- sufinansiranje samozapošljavanja žena u iznosu od 4.000 KM do 5.000 KM po osobi, i to za obavljanje registrirane djelatnosti, uz obavezu obavljanja registrirane

djelatnost u trajanju od najmanje 12 mjeseci (poljoprivredna djelatnost 5.000 KM, zanatska djelatnost 4.500 KM, seoski turizam ili druga djelatnost 4.000 KM).
Za zapošljavanje 579 žena u 2010. godini utrošeno je 2.190.500 KM.

Tabela 8: Pregled broja zaposlenih i samozaposlenih po kantonima

R. br.	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobreno u KM	Uplaćeno u KM
1	2	3	4	5	6	7
1.	Unsko-sanski	15	29	22	197.000,00	197.000,00
2.	Posavski	15	29	5	112.000,00	112.000,00
3.	Tuzlanski	21	44	17	208.500,00	191.500,00
4.	Zeničko-dobojski	54	77	60	485.500,00	485.500,00
5.	Bosansko-podrinjski	8	13	19	171.500,00	171.500,00
6.	Srednjobosanski	22	42	30	257.500,00	257.500,00
7.	Hercegovačko-neretvanski	11	23	21	189.000,00	189.000,00
8.	Zapadnohercegovački	10	10	2	39.500,00	39.500,00
9.	Kanton Sarajevo	14	33	56	440.000,00	440.000,00
10.	Kanton 10 (Livno)	9	9	38	214.000,00	107.000,00
UKUPNO		179	309	270	2.314.500,00	2.190.500,00

3.13. Programi obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije koji se realiziraju posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje

Sufinansiranje programa obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije za poznatog poslodavca, te nezaposlenih osoba za tržište rada, jedna je od najvažnijih aktivnosti koju provode javne službe za zapošljavanje. Takvi programi su namijenjeni poticanju novog zapošljavanja i davanju podrške zaposlenim radnicima kojima prijete gubitak zaposlenja, odnosno nastoji se preventivno djelovati i spriječiti povećanje nezaposlenosti.

Također, programima je predviđeno pružanje podrške povećanju konkurentnosti određenog broja nezaposlenih osoba koje ne posjeduju savremena znanja i vještine, a radi povećanja šanse za zapošljavanje i zadržavanje posla, što je jedna od smjernica Akcionog plana zapošljavanja u Federaciji BiH za period 2010-2013.

Za tu namjenu predviđena su bespovratna finansijska sredstva, i to za: sufinansiranje informatičke obuke u iznosu do 300,00 KM po osobi, te sufinansiranje obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije u iznosu do 1.500,00 KM po osobi u trajanju do tri mjeseca, za poznatog poslodavca, uz obavezu poslodavca da zaposli osobu čija se obuka, dokvalifikacija i prekvalifikacija sufinansira, odnosno već zaposlenu osobu nakon obuke, zadrži u radnom odnosu u trajanju od najmanje 12 mjeseci (ukoliko uvodi nove tehnologije i sl.).

Federalni zavod je u protekloj godini sufinansirao takve programe u iznosu od 962.977 KM, čija se neposredna realizacija odvijala posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje.

Zaključno sa 31.12.2010. godine, programom informatičke obuke obuhvaćena je 901 nezaposlena osoba, dok je nakon stručne obuke zaposleno 287 osoba sa evidencije nezaposlenih, a 167 zaposlenih osoba je zadržalo postojeće radno mjesto.

3.14. Projekat „Socijalna, poduzetnička i e-inkluzija žena 40+“

Federalni zavod je zajedno sa Vanjskotrgovinskom komorom Bosne i Hercegovine - Institutom za edukaciju (ECOS) i Fondacijom za socijalno uključivanje finansirao i realizirao projekat „**Socijalna, poduzetnička i e-inkluzija žena 40+**“.

Cilj Projekta, kojim je obuhvaćeno 200 žena starijih od 40 godina sa evidencije nezaposlenih Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo iz četiri opštine Grada Sarajevo te Ilidže i Vogošće, bio je smanjenje isključenosti žena sa tržišta rada.

U okviru Projekta održane su dvije vrste obuke: informatičko opismenjavanje kroz ECDL Start školu računara, koja ima za cilj osposobljavanje polaznika i potpuno savladavanje rada na računaru, te pohađanje Škole malog biznisa, kroz koju se stiče znanje o tome kako registrirati preduzeće ili obrt, napraviti biznis plan, dobiti novac za realizaciju ideja, te kako aktivno tražiti posao. Ukupna vrijednost Projekta je 126.500 KM, a Federalni zavod je osigurao 37.500 KM, od čega je u 2010. godini realizirao 30.000 KM jer je realizacija Projekta nastavljena u 2011. godini.

3.15. Pilot projekat Virtualno preduzeće

Projekat Virtualno preduzeće realiziran je u Kantonu Sarajevo kao pilot projekat koji je uspješno završilo 15 nezaposlenih osoba. Ovaj projekat podrazumijeva desetosedmičnu obuku za mlade nezaposlene osobe u sklopu virtualne firme u kojoj kroz vježbu, uz mentorsku firmu iz realnog sektora, stiču iskustva i praktična znanja radi lakšeg uključivanja na tržište rada iz oblasti kao što su komercijala, osnove računovodstva, marketing, nabavke i sl.

Poslovanje Virtualnog preduzeća se odvija u okviru mreže od oko 6.500 virtualnih firmi širom svijeta. Ovaj metod osposobljavanja nezaposlenih mladih osoba je u zemljama Evropske unije uobičajen, te se pokazao uspješnim. U narednom periodu se očekuje implementacija ovog projekta i u ostalim kantonima.

3.16. Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP)

U 2010. godini započeta je realizacija *Programa zadržavanja i zapošljavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP)*, koji, u saradnji sa javnim službama za zapošljavanje, realiziraju Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), Fond Ujedinjenih nacija za djecu (UNICEF), Volonteri Ujedinjenih nacija (UNV), Međunarodna organizacija za migracije (IOM), Fond Ujedinjenih nacija za stanovništvo (UNFPA), Fond za ostvarivanje milenijjskih ciljeva razvoja (MDG-F), ali je zbog tehničkih razloga na nivou Vijeća ministara BiH prolongiran početak realizacije Programa. Jedan od ciljeva Programa jeste jačanje kapaciteta javnih službi za zapošljavanje i stvaranje preduvjeta za pružanje profesionalnih i efikasnih usluga mladim nezaposlenim osobama,

Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje su sa Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP) potpisale Memorandum o razumijevanju kojim su definirane aktivnosti i obaveze svih strana u okviru druge komponente Programa zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP). U okviru tog projekta bit će formirani centri za informiranje, savjetovanje i obuku (CISO) u službama za zapošljavanje Federacije BiH. U toku 2010. godine određene su lokacije i izvršena rekonstrukcija i opremanje prostora za sedam CISO (Sarajevo, Bihać, Mostar, Zenica, Vitez, Tuzla, Orašje). U 2011. godini se očekuje rekonstrukcija prostora u Goraždu i Livnu. Organizirane su višednevne obuke za zaposlenike CISO o informiranju i savjetovanju u zapošljavanju.

Korisnici usluga CISO su nezaposlene osobe do 30 godina života, učenici pred izborom daljeg obrazovanja i zanimanja, poslodavci i drugi zainteresirani. U CISO će se moći dobiti

informacije o obrazovnom sistemu, programima zapošljavanja, slobodnim radnim mjestima, poslodavcima, legalnim migracijama, a bit će organizirani grupno i individualno savjetovanje o načinima aktivnog traženja zaposlenja, razvoju karijere, izrada individualnih planova zapošljavanja, obuke za rad na računarima i kursevi stranih jezika i dr.

Zvanično otvaranje ovih centara planirano je za početak marta 2011. godine, kada će se pokrenuti i aktivnost podrške zapošljavanju više stotina mladih bez radnog iskustva kod poslodavca.

3.17. Projekat zapošljavanja mladih (YEP)

Projekat zapošljavanja mladih u BiH (YEP) finansiraju Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Austrijska razvojna agencija (ADC), a realizira ga njemačka konsultantska firma GOPA sa četiri partnerske kompanije iz BiH (Agencijom Spektar Banjaluka, Development Studiom d.o.o., poznatijim kao www.posao.ba, Promente Sarajevo i Taldi Tuzla), a u saradnji sa Federalnim zavodom i Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske. Projekat se sastoji od četiri komponente fokusirane na aktivne mjere zapošljavanja, prvenstveno kroz karijerne centre u odabranim školama, poduzetničku obuku, savjetodavno djelovanje na mlade koji traže zaposlenje i razvoj saradnje između zavoda za zapošljavanje i privatnih agencija koje se bave zapošljavanjem, što treba dovesti do pozitivnih promjena na tržištu rada.

Polazeći od činjenice da je zapošljavanje mladih ljudi jedan od prioriteta djelovanja javnih i privatnih subjekata u oblasti zapošljavanja, pokrenute su aktivnosti na uspostavljanju klubova za traženje posla, čija je osnovna namjena da mladim osobama, koje se na evidenciji nezaposlenih nalaze najmanje šest mjeseci, pomognu da u što kraćem roku ovladaju tehnikama aktivnog traženja posla i steknu potrebno samopouzdanje radi uspješnog pronalaska zaposlenja. Do kraja 2010. godine na osnovu Projekta je zaposleno 450 mladih osoba, a u okviru interaktivnih radionica posjetioci su educirani o zapošljavanju, samozapošljavanju, traženju posla, omladinskim preduzećima i napredovanju u karijeri.

3.18. Sajmovi zapošljavanja

U 2010. godini Federalni zavod je podržao održavanje Sajma za zapošljavanje u Vitezu na kojem je učestvovalo 50 preduzeća sa područja Srednjobosanskog kantona, a posao je dobilo oko 150 nezaposlenih osoba.

Također, u organizaciji Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo održan je sajam zapošljavanja u Sarajevu koji je posjetilo više od 7.000 nezaposlenih osoba. Oko 50 poslodavaca na ovom sajmu nudilo je 380 slobodnih radnih mjesta. Najviše je bilo traženje za zaposlenicima u oblasti komercijale. Među posjetiocima Sajma najbrojnije su bile osobe koje su završile fakultete društvenog smjera, ali je tražnja za tim profilom zanimanja bila neznatna.

Radi jačanja saradnje sa poslodavcima i drugim socijalnim partnerima, Federalni zavod je sa Udruženjem poslodavaca Federaciji BiH, u skladu sa Sporazumom o saradnji, pripremio projekat *Sajmovi zapošljavanja u Federaciji BiH u 2011. godini* s ciljem promocije ponude i tražnje na tržištu rada, saradnje sa poslodavcima i obrazovnim institucijama, te općenito razvoja privrede u Bosni i Hercegovini.

3.19. Programi kantonalnih službi za zapošljavanje

Pored sredstava koje je obezbijedio Federalni zavod, za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja u 2010. godini kantonalne službe za zapošljavanje su svojim sredstvima ili uz pomoć drugih institucija implementirale sljedeće programe:

Tabela 9: Pregled aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

Red. br.	Služba za zapošljavanje (kanton/županija)	Vrsta mjere/poticaja Naziv programa	Ciljna grupa	Izvor finansiranja	Broj korisnika
1	2	3	4	5	6
1.	Zeničko-dobojski	Program poticaja zapošljavanja VSS pripravnika	Sve osobe, član 28. Zakona o radu	Vlada Zeničko-dobojskog kantona	100
2.	Bosansko-podrinjski	Program zapošljavanja nezaposlenih osoba sa evidencije bez radnog iskustva sa završenom VSS i VŠS kroz volontiranje	Nezaposlene osobe sa VSS i VŠS	Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona	24
		Poticaj zapošljavanja nezaposlenih osoba sa evidencije Službe za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona bez radnog iskustva sa završenom VSS i VŠS kroz volonterski rad	Nezaposlene osobe sa VSS i VŠS	Vlada Bosansko-podrinjskog kantona	22
3.	Srednjobosanski kanton	Program poticaja zapošljavanja ili volontiranja mladih u 2010. godini	Nezaposlene osobe sa VSS i VŠS	Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona	38
4.	Hercegovačko-neretvanski kanton	Program poticaja zapošljavanja „Posao za invalide“	Osobe sa invaliditetom, prijavljene na evidenciju nezaposlenih	Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona	6
		Program poticaja zapošljavanja mladih osoba sa VSS bez radnog iskustva	Nezaposlene osobe sa VSS		85
		Program poticaja zapošljavanja mladih osoba sa VSS bez radnog iskustva	Nezaposlene osobe sa VSS		43
4.	Kanton Sarajevo	Sufinansiranje zapošljavanja pripravnika sa VSS, VŠS, SSS i KV	Pripravnici	JU „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“	418
		Posao za sve	Nezaposlene osobe sa radnim iskustvom		383
		Javni radovi	Socijalno ugrožene osobe, osobe sa blagom retardacijom i osobe koje nisu dugo bile u radnom odnosu		519
		Program sufinansiranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom	Osobe sa invaliditetom, prijavljene na evidenciju nezaposlenih		10
5.	Kanton 10 (Livno)	Program poticaja zapošljavanja pripravnika sa VSS	Mlade osobe bez radnog iskustva, prijavljene na evidenciju nezaposlenih	Županijski zavod za upošljavanje	15
		Program poticaja zapošljavanja pripravnika sa VŠS	Mlade osobe bez radnog iskustva, prijavljene na evidenciju nezaposlenih		4
UKUPNO					1.667

3.20. Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj

U okviru projekta angažiranja studenata iz Bosne i Hercegovine za ferijalni rad tokom ljetnog raspusta u 2011. godinu u Saveznoj Republici Njemačkoj prijavilo se ukupno 216 kandidata, i to 198 iz Federacije BiH, od kojih je 185 uspješno završilo test poznavanja njemačkog jezika.

Riječ je o radu, najčešće, na pomoćnim poslovima u hotelima, restoranima, poljoprivredi i, u manjoj mjeri, industriji. Radno vrijeme, plaće i ostali radni uvjeti usklađeni su sa tarifnim odredbama Njemačke, a strani studenti na ferijalnom radu na odgovarajućim poslovima ravnopravni su sa njemačkim radnicima.

4. ZAPOŠLJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba utvrđeno je da je Federalni zavod nadležan za odobravanje zapošljavanja stranih državljana i osoba bez državljanstva na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje, a u skladu sa Zakonom o zapošljavanju stranaca („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/99) i Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik BiH“, broj 36/08), kojima su, između ostalog, definirani izdavanje radnih dozvola, kvota radnih dozvola i izuzeci.¹¹

U izvještajnom periodu data su **1.154** odobrenja za izdavanje radnih dozvola stranim državljanima na period od tri mjeseca do jedne godine, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 53. Odobrenja za izdavanje radnih dozvola uglavnom su data stranim državljanima koji su osnivači firmi u Federaciji BiH ili su u njima direktori i izvršni direktori. Najviše radnih dozvola izdato je za rad u oblasti trgovine, prerađivačke industrije, obrazovanja, finansijskog posredovanja, uslužnih djelatnosti i dr.

Od 1.154 stranih državljana iz 49 zemalja, kojima je data radna dozvola, 31 je NK, 21 PK, 168 KV, 362 SSS, 56 VŠS, 375 VSS, a 121 osoba je sa zvanjem magistra ili doktora nauka. Za određeni broj stranih državljana, osnivača firmi, direktora i izvršnih direktora, zbog dugotrajnog procesa nostrifikacije diplome, i pored toga što imaju završeno visoko obrazovanje, zahtjevi su podnošeni kao za NK radnike.

U 2010. godini odbijeno je 12 zahtjeva za izdavanje odobrenja za radnu dozvolu stranom državljaninu.

S obzirom na to da u drugim državama radne dozvole izdaju institucije za zapošljavanje na nivou države, i dalje se nameće potreba za reguliranjem ove problematike na nivou države.

U skladu sa članom 5. Odluke o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 42/2009), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH su tromjesečno dostavljani podaci o izdatim radnim dozvolama po djelatnostima i zanimanjima radi upoređivanja sa Prijedlogom potreba za zapošljavanje stranaca u 2010. godini. Prema Odluci Vijeća ministara BiH, ukupna godišnja kvota radnih dozvola za produženje i novo zapošljavanje stranaca u Federaciji BiH u 2010. godini iznosi **900** radnih dozvola, od kojih se **240** odnosi na novo zapošljavanje a **660** na produženje već izdatih radnih dozvola.

U 2010. godini izdato je **620** radnih dozvola koje se računaju u kvotu, od kojih se na novoizdane odnosi **213**, a na produženje **407**.

¹¹ Krajem novembra 2009. godine Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je Odluku o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2010. godinu, VM broj 209/09, kojom je utvrđeno da godišnja kvota za produženje već izdatih radnih dozvola u Bosni i Hercegovini iznosi 1.680, od kojih se na Federaciju BiH odnosi 660. Godišnja kvota radnih dozvola za novo zapošljavanje u Bosni i Hercegovini iznosi 696, od kojih se na Federaciju BiH odnosi 240.

Pored radnih dozvola koje se računaju u kvotu, izdate su **542** koje se ne računaju u kvotu, prema članu 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu.

U svrhu izvještavanja radi ispunjenja uvjeta za liberalizaciju viznog režima Bosne i Hercegovine i zemalja Evropske unije, kao i izvještavanja radi izrade Migracionog profila BiH za 2010. godinu, Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavljeni su podaci o izdatim, produženim, poništenim i važećim radnim dozvolama za strance po državama porijekla, djelatnostima, kvalifikacijama, godinama života i spolu.

Tabela 10: Pregled izdatih odobrenja za radne dozvole u Federaciji BiH u 2010. godini, po državama i kvalifikacionoj strukturi

Red. br.	DRŽAVA	KVALIFIKACIONA STRUKTURA										UKUPNO
		NK	PK	NSS	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	Dr	Mr	
1	Srbija	9	18	0	113	7	50	11	56	4	15	283
2	Turska	7	2	0	7	2	61	6	89	27	19	220
3	Hrvatska	4	0	0	5	7	61	16	64	3	4	164
4	Kina	0	0	0	0	0	68	2	1	0	0	71
5	Crna Gora	0	1	0	8	0	17	1	19	2	3	51
6	Slovenija	0	0	0	1	0	14	7	27	1	0	50
7	Austrija	4	0	0	2	0	12	1	11	2	13	45
8	Njemačka	0	0	0	4	1	18	2	16	0	3	44
9	Makedonija	3	0	0	22	0	11	0	4	1	2	43
10	Indija	0	0	0	1	0	1	0	20	0	1	23
11	Italija	2	0	0	1	2	8	0	8	0	0	21
12	SAD	0	0	0	0	0	12	0	3	3	2	20
13	Iran	0	0	0	0	0	7	0	8	0	2	17
14	Egipat	0	0	0	1	0	0	0	7	1	0	9
15	Francuska	0	0	0	0	0	3	1	3	0	0	7
16	Velika Britanija	0	0	0	0	0	1	0	2	0	3	6
17	Holandija	1	0	0	0	0	1	0	3	0	0	5
18	Španija	1	0	0	1	0	0	1	2	0	0	5
19	Švedska	0	0	0	1	0	0	0	2	0	2	5
20	Saudijska Arabija	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	4
21	Slovačka	0	0	0	0	0	1	0	3	0	0	4
22	Kuvajt	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	4
23	Albanija	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4
24	Australija	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3
25	Nepal	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	3
26	Ukrajina	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	3
27	Rusija	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	3
28	Jordan	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
29	Libija	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	3
30	Mađarska	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3
31	Sirija	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	3
32	Malezija	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
33	Moldavija	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
34	Jermenija	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2

Red. br.	DRŽAVA	KVALIFIKACIONA STRUKTURA										UKUPNO
		NK	PK	NSS	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	Dr	Mr	
35	Rumunija	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	2
36	Bugarska	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
37	Belgija	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
38	Pakistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
39	Kanada	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
40	Uzbekistan	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
41	Brazil	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
42	Singapur	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
43	Palestina	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
44	Indonezija	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
45	Senegal	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
46	Sjeverna Irska	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
47	Grčka	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
48	Poljska	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
49	Kolumbija	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Ukupno		31	21	0	168	20	362	56	375	46	75	1.154

Od **1.154** odobrenja za izdavanje radnih dozvola stranim državljanima, na Kanton Sarajevo se odnosi **536** ili 46,45%, Zeničko-dobojski **133** ili 11,53%, Tuzlanski **126** ili 10,92%, Hercegovačko-neretvanski **114** ili 9,88%, Unsko-sanski 74 ili 6,41 %, Srednjobosanski 55 ili 4,77%, Zapadnohercegovački 50 ili 4,33%, Bosansko-podrinjski 26 ili 2,25%, Posavski 25 ili 2,16% i Livanjski kanton 15 ili 1,30%.

U saradnji sa Međunarodnom finansijskom korporacijom (IFC) – Grupacijom Svjetske banke, a radi lakšeg prevazilaženja spornih pitanja koja nastaju zbog neusklađenosti Zakona o zapošljavanju stranaca Federacije Bosne i Hercegovine i Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu Bosne i Hercegovine, pokrenute su odgovarajuće aktivnosti u vezi sa olakšavanjem generiranja ulaganja i unapređenja privatnog sektora i poslovnog okruženja. Nevedene aktivnosti provode se u okviru projekta „Jačanje konkurentnosti na različitim nivoima BiH“.

S tim u vezi оформljena je radna grupa za izradu jednoobrazne i pojednostavljene procedure izdavanja radnih dozvola strancima, a u skladu sa preporukama Vlade Federacije BiH iz Izvještaja o implementaciji Projekta regulatorne reforme. Time bi javne službe za zapošljavanje u Federaciji BiH dale značajan doprinos uklanjanju suvišnih administrativnih prepreka za strana ulaganja. Radnu grupu čine predstavnici Federalnog zavoda, IFC-a, Ministarstva sigurnosti BiH, Uprave za inspekcijske poslove i kantonalnih službi za zapošljavanje.

5. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I SELEKCIJA

Profesionalna orijentacija u Federalnom zavodu i kantonalnim službama za zapošljavanje temelji se na načelima Rezolucije o cjeloživotnoj karijernoj orijentaciji, koju je usvojilo Vijeća ministara EU 2004. godine, prema kojoj se karijerna orijentacija odnosi na raspon

aktivnosti¹² koje građanima bilo koje dobi i u bilo kojem trenutku njihova života omogućavaju da prepoznaju svoje sposobnosti, kompetencije i interese.

Korisnici usluga profesionalne orijentacije su nezaposlene osobe koje aktivno traže posao ili se pripremaju za zapošljavanje i programe obuke, učenici pred izborom daljeg obrazovanja te poslodavci koji žele zaposliti nove radnike.

5.1. Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama

Kao nastavak aktivnosti koje je inicirao i finansirao Federalni zavod u okviru realizacije projekta *Centar za osposobljavanje stručnih radnika i razvoj i implementaciju aktivne politike zapošljavanja*, u 2010. godini su javne službe za zapošljavanje u Federaciji BiH intenzivirale rad sa nezaposlenim osobama i tražiteljima zaposlenja kroz tri vrste seminara: *jednodnevne informativne seminare, dvodnevne motivacijske seminare i program pripreme za zapošljavanje, „Uspjet ću!“*.

Tokom 2010. godine na **1.210 jednodnevnih informativnih seminara** bilo je prisutno **15.013 nezaposlenih osoba** (od toga 7.102 muškarca i 7.911 žena) na kojima se nastojalo postići što veći stepen saznanja nezaposlenih osoba o pravima i obavezama koje imaju u skladu sa svojim statusom nezaposlene osobe, kao i o aktuelnim programima zapošljavanja.

Na **75 dvodnevnih motivacijskih seminara**, namjenjenih lakše zapošljivim kategorijama nezaposlenih osoba, učestvovalo je **789 nezaposlenih osoba** (321 muškarac i 468 žena). Dvodnevnim programom nastojalo se produbiti saznanja nezaposlenih osoba o vještinama aktivnog traženja zaposlenja kao što su: samoprocjena, razvijanje mreže socijalnih kontakata, vještine pisanja biografije, prpratnog pisma, vještine samopredstavljanja kod potencijalnog poslodavca i sl.

Program „Uspjet ću!“ namijenjen je teže zapošljivim grupama nezaposlenih osoba. Pojedinačni seminari traju četiri sedmice, tokom kojih nezaposlene osobe, pored vještina aktivnog traženja zaposlenja prolaze i poseban psihosocijalni program kojim se nastoje reintegrirati na tržište rada.

U 2010. godini Federalni zavod je sufinansirao realizaciju ovog programa u službama za zapošljavanje Srednjobosanskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona, a Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo nastavila je samostalno izvođenje i finansiranje ovog programa. Za realizaciju ovog programa utrošeno je 131.864 KM. Na 123 održana seminara učestvovala su 1.374 nezaposlene osobe (542 muškarca i 832 žene).

5.2. Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu

Federalni zavod je u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje proteklih godina koordinirao i djelovao na uspostavljanju sistema redovnog profesionalnog informiranja u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH. Te aktivnosti su preventivnog djelovanja sa ciljem informiranja učenika o značaju izbora daljeg obrazovanja i uključivanja na tržište rada. Također, Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje redovno dostavljaju svoje statističke biltene i rezultate ispitivanja tržišta rada ministarstvima obrazovanja na svim nivoima, radi kreiranja upisne politike.

¹² Primjeri takvih aktivnosti uključuju davanje informacija i savjeta, ocjenjivanje kompetencija, mentorstvo, zastupanje, podučavanje o procesu donošenja odluka te o vještinama upravljanja karijerom. Kako bi se izbjegle nejasnoće – jer čitav niz izraza koji se koristi u zemljama članicama kako bi se opisale usluge koje se pružaju u okviru tih aktivnosti, uključujući obrazovno, strukovno i karijerno vođenje, savjetovanje, usmjeravanje kroz zanimanje itd. – izraz „orijentacija“ se u ovom tekstu koristi za označavanje bilo kojeg ili svih oblika navedenih usluga, a zemlje članice bi izraz trebalo da prevedu na način da opisuje odgovarajuće usluge u njihovim zemljama.

U toku 2010. godine u aktivnosti profesionalnog informiranja uključeno je 196 osnovnih i 113 srednjih škola, odnosno oko 20.000 učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola bilo je uključeno u ove aktivnosti.

Koordinatori aktivnosti profesionalne orijentacije iz Federalnog zavoda i Službe za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona učestvovala su u nastavku realizacije regionalnog projekta „*Prelazak mladih u svijet zanimanja na zapadnom Balkanu*“. Projekat ima za cilj unapređenje sistema profesionalne orijentacije u zemljama zapadnog Balkana, prema uzoru na austrijski sistem, a finansiralo ga je Njemačkog društva za tehničku saradnju (GTZ). U sklopu ovog projekta, održana je obuka o petofaznom modelu za 16 nastavnika i pedagoga iz četiri pilot škole sa područja Federacije BiH. Nastavnici i pedagozi su implementirali ove aktivnosti u osnovnim školama u kojima su zaposleni. Također, izrađeni su „*Priručnik za nastavnike osnovnih škola i omladinske lidere – Petofazni model profesionalne orijentacije*“ i „*Profesionalna orijentacija – pet koraka do odluke o školi i zanimanju*“.

6. ISPITIVANJE TRŽIŠTA RADA

U okviru redovnih aktivnosti Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, krajem 2010. godine u svim kantonima Federacije BiH provedeno je ispitivanje tržišta rada. Anketirano je 2.569 poslodavaca koji zapošljavaju deset i više zaposlenika. Rezultati anketiranja će poslužiti kao osnova za planiranje odgovarajućih mjera i aktivnosti za unapređenje sektora tržišta rada i zapošljavanja, te za jačanje saradnje sa obrazovnim institucijama. Analiza ispitivanja tržišta rada će biti objavljena u prvoj polovini 2011. godine.

7. AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

7.1. Centar za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju programa aktivne politike zapošljavanja

U protekloj godini uspješno je okončana realizacija projekta *Centar za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju programa aktivne politike zapošljavanja*, koji je bio usmjeren ka razvoju novih pristupa u rješavanju problematike nezaposlenosti u Federaciji BiH.

Od provedenih aktivnosti potrebno je izdvojiti:

- uspostavljanje Centra za razvoj i implementaciju programa aktivne politike zapošljavanja pri Federalnom zavodu (CAPZ) radi izrade jedinstvenog okvira aktivne politike zapošljavanja u Federaciji BiH
- osposobljavanje i obuku trenera aktivne politike zapošljavanja kantonalnih službi za zapošljavanje za provođenje projekta „Uspjet ću!“
- obuku trenera aktivne politike zapošljavanja kantonalnih službi za zapošljavanje pri prenošenju stečenog znanja na savjetodavce: šalter, plan zapošljavanja i individualni razgovor/intervju
- izradu prijedloga jedinstvene doktrine rada javnih službi za zapošljavanje.

7.2. Jedinstveni sistem registracije, naplate i kontrole doprinosa

Tokom 2010. godine nastavljeno je aktivno učešće u USAID TAF projektu koji je nastavak *Projekta promoviranja pokretljivosti tržišta rada (ELMO)*, radi implementacije Jedinstvenog sistema registracije, naplate i kontrole doprinosa. Implementacija ovog

sistema je kompleksna reforma registracije obveznika uplate doprinosa i osiguranih osoba, načina prikupljanja podataka i kontrole uplate doprinosa, koja će značajno doprinijeti efikasnom i efektivnom izvršavanju funkcija Federalnog zavoda.

7.3. Objavljivanje oglasa za posao na internet stranici Federalnog zavoda

I u 2010. godini je nastavljeno objavljivanje oglasa o slobodnim radnim mjestima posredstvom internet stranice Federalnog zavoda www.fzzz.ba, čime je dat doprinos boljem funkcioniranju tržišta rada u Bosni i Hercegovini, te olakšan put nezaposlenim osobama u zapošljavanju.

Do kraja 2010. godine na internet stranici je objavljeno 2.952 oglasa, kojima je oglašena potreba za zapošljavanjem 4.640 osoba. Najviše slobodnih radnih mjesta je oglašeno u oblasti obrazovanja, ekonomije/finansija, komercijale/prodaje, administrativnih i sličnih usluga, elektronike/mašinstva, zanatskih usluga, prava, policije i zaštitarskih usluga, transporta i skladištenja i menadžmenta.

U oblasti obrazovanja objavljeno je 659 oglasa, kojima je traženo 746 nastavnika i profesora raznih smjerova u osnovnim, srednjim i visokoškolskim obrazovnim institucijama, u oblasti ekonomija/finansije oglašeno je 443 radna mjesta, komercijale i prodaje 347, administrativnih i sličnih usluga 305, elektronike/mašinstva 233, zanatskih usluga 230, prava 206, policije i zaštitarskih usluga 206, transport i skladištenje 198, te menadžmenta 196 radnih mjesta.

7.4. Program poticaja zapošljavanja stručnih saradnika u kantonalnim službama za zapošljavanje

U 2010. godini završena je realizacija drugog ciklusa Programa poticaja zapošljavanja stručnih saradnika u kantonalnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH, koji je za cilj imao poticaj zapošljavanja saradnika za profesionalnu/karijernu orijentaciju i saradnika za održavanje informacionog sistema. Za te namjene u 2010. godini utrošena su sredstva u iznosu 20.400 KM za zapošljavanje po jedne osobe u Službi za zapošljavanje Kantona Sarajevo i Zavodu za upošljavanje Livno, a dvije osobe u Službi za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona.

7.5. Projekat Evropske unije u Bosni i Hercegovini – „Unapređenje aktivnih mjera tržišta rada u Bosni i Hercegovini“ (IALM)

U 2010. godini započela je realizacija projekta „Unapređenje aktivnih mjera tržišta rada u Bosni i Hercegovini“ – IALM (EuropeAid/127017/C/SER/BA), koji se provodi s ciljem unapređenja stanja u oblasti aktivnih mjera zapošljavanja u Bosni i Hercegovini.

Provedene su brojne aktivnosti-obuka iz poduzetništva, upravljanja promjenama, dizajniranje i provođenje aktivnih mjera zapošljavanja, kojima je do sada obuhvaćeno oko 100 zaposlenika Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje.

U toku je osposobljavanje savjetodavaca radi općeg unapređenje savjetodavnog rada u birou za zapošljavanje i jačanja saradnje sa poslodavcima.¹³

7.6. Stručno osposobljavanje zaposlenika

Radi jačanja institucionalnih kapaciteta Federalnog zavoda a u skladu sa Politikom kvaliteta i Planom edukacije zaposlenika, te povećanja nivoa općeg i stručnog znanja i kompetentnosti provodi se osposobljavanje i usavršavanje zaposlenika. Ovaj segment

¹³ Biro za zapošljavanje Zenica je izabran kao primjer biroa u kojem će se uspostaviti i primjenjivati tehnologije rada u skladu sa standardom i zahtjevima Evropske unije.

obuhvata spektar aktivnosti s obzirom na to da su educirani kadrovi uvjet za ostvarivanje programskih ciljeva i pružanja kvalitetnih usluga korisnicima.

Provedene sveobuhvatne edukacije zaposlenika u oblastima: Menadžerska obuka, Poslovna komunikacija, Projektni menadžment, Evaluacija i monitoring projekata aktivnih mjera za zapošljavanje, Organizacija rada, Informatička edukacija po programu ECDL, te stručne obuke iz oblasti finansija i računovodstva te pravnih poslova.

Također, Federalni zavod je tokom izvještajnog perioda u skladu sa svojim nadležnostima u okviru usklađivanja i koordinacije rada službi za zapošljavanje, informiranja i stručnog usavršavanja zaposlenika kantonalnih službi za zapošljavanje, samostalno i u saradnji sa drugim subjektima organizirao radno-edukativne sastanke iz oblasti profesionalne orijentacije, aktivne politike zapošljavanja, materijalno-socijalne sigurnosti, informacionih tehnologija itd.

Budući da su međunarodni razvojni projekti značajan dio sadašnjih, ali i budućih aktivnosti Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, u protekloj godini započeto je osposobljavanje zaposlenika za pripremu, praćenje i provođenja projekata koji se finansiraju iz fondova Evropske unije.

8. RAD MIGRACIONOG SERVISNOG CENTRA – PROMOCIJA REGULARNIH MIGRACIJA U REGIONU ZAPADNOG BALKANA

U okviru Migracionog servisnog centra otvorenog u Federalnom zavodu kao dijelu regionalne mreže migracionih servisnih centara koji djeluju u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji, Albaniji i na Kosovu, nastavljeno je sa pružanjem informacija u vezi sa promocijom regularnih migracija u zemlje Evropske unije i druge zemlje, kao i mobilnost između država na Balkanu.

Klijenti su se najviše interesirali za informacije o mogućnostima migracije u druge zemlje po osnovu zaposlenja i školovanja. Migracioni servisni centar je pružao informacije o mogućnosti emigracije u zemlje Evropske unije, Sjedinjene Američke Države, Australiju, Novi Zeland i Kanadu. Uvođenjem bezviznog režima za Bosnu i Hercegovinu u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije pokrenuto je ažuriranje informacija o zemljama Evropske unije.

Također, u okviru novog projekta (MIDWEB), kao nastavka projekta AENEAS, u sklopu kojeg je i osnovan Migracioni servisni centar, nastavit će se sa otvaranjem novih centara u Bijaču i Sarajevu.

9. INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

U 2010. godini je potpisan ugovor sa profesionalnom firmom za održavanje postojećeg informacionog sistema Federalnog zavoda. Također, napravljene su efikasne procedure za Backup & Recovery sistema, te procedure za efikasno testiranje i rješavanje tehničkih problema u Federalnom zavodu i kantonalnim službama za zapošljavanje.

Završen je tender za novi informacioni sistem, koji bi trebalo da bude centraliziran i urađen po najnovijim tehnološkim standardima i normama.

Isto tako, u sklopu ELMO projekta Federalni zavod je pripremio cjelokupno privremeno tehničko rješenje za razmjenu podataka sa Poreskom upravom Federacije BiH. Također, potpuno je uvezana VPN mreža između Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, te omogućena razmjena podataka sa Poreskom upravom Federacije BiH na dnevnoj bazi.

Prilagođene su postojeće i izrađene nove aplikacije za podršku u realizaciji programa zapošljavanja koji su pokrenuti u Federalnom zavodu, a doradena je i web stranica Federalnog zavoda. Kao novi sadržaj na web stranici je dodana mogućnost anketiranja preko interneta, a pokrenuti su i projekti na izradi web stranice za profesionalnu orijentaciju, te projekat za izradu nove i efikasnije aplikacije za istraživanje tržišta rada.

U statističkom biltenu Federalnog zavoda uvedene su nove tabele za prezentaciju podataka kao što su nezaposlenost po godinama života i stručnoj spremi te po godinama života i kantonima.

10. UPRAVNI ODBOR

U izvještajnom periodu održano je 11 sjednica Upravnog odbora, na kojima su razmatrana najvažnija pitanja iz nadležnosti Federalnog zavoda i ostvarivanja funkcija zapošljavanja, te su usvojeni: Izveštaj o radu Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2009. godinu, Izveštaj o redovnom godišnjem popisu sredstava i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2009. godine, Godišnji obračun i Izveštaj o izvršenju Finansijskog plana Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2009. godinu, kvartalni izvještaji o izvršenju Finansijskog plana, izmjene i dopune Finansijskog plana za 2010. godinu, Finansijski plan za 2011. godinu i procjena plana za 2012. i 2013. godinu te Program rada Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2011. godinu. Također, donesen je Akcioni plan na bazi Izveštaja Ureda za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine o reviziji finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2009. godinu i Operativni program realizacije Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla za 2010. godinu.

Upravni odbor je donio i odluke koje se odnose na provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, uvjete za njihovo provođenje i potrebna finansijska sredstva, i to za: Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika, Program sufinansiranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba, Program sufinansiranja zapošljavanja žena, Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva, Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2010. godini, Program obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije, kao i o usvajanju izmjena i dopuna Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolvinga.

Pored toga, Upravni odbor je usvojio: Izveštaj o ocjeni podnesenih zahtjeva za sredstva po Programu zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2009. godini, Izveštaj o ocjeni podnesenih zahtjeva za sredstva po Programu zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih kategorija u 2009. godini i Izveštaj o ocjeni podnesenih zahtjeva po Programu samozapošljavanja i zapošljavanja povratnika. Također, Upravni odbor je razmatrao informacije: o ostvarenim efektima zapošljavanja po Programu dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolvinga, o zastupljenosti Federalnog zavoda u medijskim sadržajima u BiH u 2009. godini, o komisionim kreditima plasiranim putem Intesa Sanpaolo banke, Sparkasse i Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, o projektnom zadatku „Analiza postojećeg informacionog sistema u tehničkom, pravnom i ekonomskom smislu, prijedlog održavanja postojećeg sistema i izrada tenderske dokumentacije za razvoj novog sistema i plana migracije“, kao i o implementaciji Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa.

U vezi sa radom Federalnog zavoda, Upravni odbor je donio: Pravilnik o internoj kontroli i kontrolnim postupcima, Pravilnik o uslovima i načinu korištenja službenih vozila i kontroli potrošnje goriva, Pravilnik o zaštiti od požara, Pravilnik o ocjenjivanju rezultata rada zaposlenika, Odluku o javnoj nabavci usluga, robe i radova za 2010. godinu, Odluku o odobravanju javne nabavke usluga edukacije zaposlenika Federalnog zavoda u oblasti

informatičke obuke po programu ECDL, kancelarijskog poslovanja i upravnog postupka, Odluku o odobravanju javne nabavke službenog putničkog vozila Federalnog zavoda po principu staro za novo, kao i Odluku o odobrenju javnih nabavki u 2011. godini.

11. KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

Jedna od nadležnosti Federalnog zavoda definiranih Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba jeste da prati, usklađuje i koordinira rad kantonalnih službi za zapošljavanje na provođenju utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. U skladu s tim, i u protekloj godini su redovno održavani sastanci direktora javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH¹⁴ radi razmatranja rezultata realizacije programa aktivne politike zapošljavanja i dogovora o aktuelnim pitanjima, posebno o:

- programskim aktivnostima Federalnog zavoda za 2010. godinu
- finansijskoj podršci Federalnog zavoda kantonalnim službama za zapošljavanje za nedostajuća sredstva prema zakonskim prioritetima
- projektnom zadatku Analiza postojećeg informacionog sistema u tehničkom, pravnom i ekonomskom smislu, prijedlog održavanja postojećeg sistema i izrada tenderske dokumentacije za razvoj novog informacionog sistema i plana migracije
- implementaciji Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa
- Prijedlogu finansijskog plana Federalnog zavoda za 2011. godinu i procjeni plana za 2012. i 2013. godinu
- aktivnostima Federalnog zavoda planiranim za 2011. godinu.

U okviru tih sastanaka organizirano je potpisivanje sporazumā o finansiranju Programa sufinansiranja zapošljavanja osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba, Programa sufinansiranja zapošljavanja žena, Programa sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva te o implementaciji i finansiranju Projekta podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP), i to između Federalnog ministarstva rada i socijalne politike – Jedinice za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja, Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, kao i Memoranduma o razumijevanju između Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP), Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje o implementaciji Programa zapošljavanja i zadržavanja mladih u BiH (YERP). Također, održane su prezentacije projekata Fostering Interventions for Rapid Market Advancement (FIRMA), Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u BiH (YERP), Unapređenje aktivnog tržišta rada u BiH (IALM), Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa, Sajmovi zapošljavanja u 2011. godini i dr.

12. INFORMIRANJE

Poslovi informiranja u 2010. godini obavljani su u skladu sa Strategijom komuniciranja Federalnog zavoda i Zakonom o slobodi pristupa informacijama.

Radi transparentnosti svoga rada, na internet stranici www.fzz.ba redovno su objavljivane vijesti o aktivnostima Federalnog zavoda (69 vijesti), koje su, također, dostavljane elektronskim i štampanim medijima u Bosni i Hercegovini. Mediji su preuzimali veliki broj tih vijesti, izvještavajući o aktivnostima Federalnog zavoda, čime je dat doprinos stvaranju pozitivnog imidža u javnosti. U 2010. godini u štampanim medijima i na internet portalima o Federalnom zavodu je objavljeno 225 članaka, a emitiran je i 101 prilog na televizijskim i radio stanicama u Bosni i Hercegovini u sklopu kojih su predstavnici

¹⁴ U protekloj godini održano je osam sastanaka direktora javnih službi za zapošljavanje u FBiH

Federalnog zavoda davali izjave. Potrebno je naglasiti da je broj objavljenih članaka i emitiranih priloga vjerovatno veći, imajući u vidu brojne informativne internet portale i lokalne radio i televizijske stanice.

U izvještajnom periodu odgovoreno je na 80 upita novinara iz štampanih i elektronskih medija u vezi sa problematikom zapošljavanja, statističkim pokazateljima o kretanjima na tržištu rada i aktivnostima Federalnog zavoda. Na te upite se odgovaralo, najvećim dijelom, isti dan, u pisanoj formi ili usmeno, neposrednim razgovorom predstavnika medija i Federalnog zavoda. Generalna je ocjena da je sa štampanim i elektronskim medijima u Bosni i Hercegovini ostvarena dobra saradnja, te da je većina njih objektivno izvještavala o aktivnostima Federalnog zavoda.

Tokom 2010. godine održane su i dvije konferencije za novinare: 14.5.2010. godine, povodom objavljivanja javnih poziva nezaposlenim osobama i poslodavcima za učešće u programima zapošljavanja i samozapošljavanja, i 3.6.2010. godine, povodom potpisivanja Sporazuma o saradnji Federalnog zavoda i Udruženja poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine. Odziv predstavnika štampanih i elektronskih medija na obje konferencije za novinare je bio veoma dobar.

Broj posjeta na internet stranici Federalnog zavoda u odnosu na 2009. godinu znatno je porastao. Dok je u 2009. godini u prosjeku bilježeno oko 4.560 posjeta mjesečno, u 2010. godini taj broj je porastao na oko 11.500, što predstavlja povećanje za 65%, a krajem 2010. godine zabilježena je i dvjesto hiljadita posjeta internet stranici Federalnog zavoda.

Radi uspostavljanja interakcije sa nezaposlenim osobama, a kako bi se stekao uvid u njihove potrebe, na internet stranicu su tokom 2010. godine postavljana anketna pitanja na koja su nezaposlene osobe imale priliku da odgovore. Analiza rezultata ankete poslužiti će Federalnom zavodu prilikom kreiranja svojih budućih aktivnosti.

Osim toga, posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje, nezaposlenim osobama je distribuirano i treće izdanje brošure *Prvi koraci u potrazi za poslom*, koja ima funkciju educiranja nezaposlenih za aktivno traženje posla.

Bilten, u kojem su mjesečno objavljivani statistički podaci (tabelarno i grafički) o zaposlenosti i nezaposlenosti u Federaciji BiH, dostavljan je na više od 300 adresa vladinih i nevladinih organizacija, kao i štampanim i elektronskim medijima.

13. SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA

Ako se sagledaju ostvareni oblici saradnje sa drugim institucijama i partnerskim organizacijama, za 2010. godinu se može reći da je bila uspješna i sadržajna poslovna godina, što se ogleda u kontinuitetu uspješne saradnje sa Vladom Federacije BiH, Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike i njemu pripadajućom Jedinicom za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER). Nisu izostali ni redovni kontakti sa Federalnim ministarstvom finansija, Federalnim ministarstvom obrazovanja i nauke, Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica i Federalnim ministarstvom razvoja, obrta i poduzetništva, te nadležnim institucijama za zapošljavanje: Agencijom za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH.

Federalni zavod je aktivno učestvovao u pripremi projekata u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć 2011 (IPA), te u izradi najvažnih strateških dokumenata za Bosnu i Hercegovinu, za period 2010-2014. godina.

Poseban doprinos je dat izradi odgovarajućeg *Akcionog plana zapošljavanja u Federaciji BiH za period 2010-2013*, koji je izrađen u skladu sa Strategijom zapošljavanja Federacije BiH 2009-2013.

Sa Udruženjem poslodavaca Federacije BiH potpisan je Sporazum o saradnji, koji predviđa da javne službe za zapošljavanje poslodavcima, kao korisnicima usluga i partnerima na tržištu rada, obezbijede informacije o stručnoj spremi, zanimanjima, posebnim znanjima i vještinama nezaposlenih osoba, kao i druge informacije značajne za poslodavce, te besplatnu ponudu radne snage, posredovanje u zapošljavanju, stručnu i finansijsku pomoć pri zapošljavanju posebnih kategorija nezaposlenih osoba, kroz programe zapošljavanja, korištenje usluga u profesionalnoj selekciji kandidata i oglašavanje radnih mjesta. Obaveze Udruženja poslodavaca Federacije BiH ogledaju se u dostavljanju Federalnom zavodu oglasa/konkursa o slobodnim radnim mjestima, kao i podataka o zaposlenju nezaposlenih osoba. Također, predviđene su i zajedničke aktivnosti na suzbijanju rada na crno, kao i zalaganje za zakonito zapošljavanje, te plaćanje obaveznih poreza i doprinosa za zaposlenike. Implementacija Sporazuma trebalo bi da doprinese boljem funkcioniranju tržišta rada, kvalitetnijem praćenju kretanja u oblasti zapošljavanja i promociji funkcije posredovanja u zapošljavanju.

U sklopu saradnje sa web portalom Posao.ba, Federalni zavod je bio partner manifestacije *Najpoželjniji poslodavac u BiH u 2010. godini*.

Također, u saradnji sa obrazovnim i drugim zainteresiranim institucijama i organizacijama u Federaciji BiH, sačinjen je prijedlog *Operativnog plana za realizaciju aktivnosti na osnovu mjera i preporuka sadržanih u Analizi stanja u oblasti srednjeg obrazovanja sa prijedlogom mjera za usklađivanje obrazovanja sa potrebama privrede*.

Značajno je napomenuti i aktivno sudjelovanje predstavnika Federalnog zavoda u realizaciji brojnih međunarodnih razvojnih projekata, koji za cilj imaju unapređenje tržišta rada u Bosni i Hercegovini, kao što su: „Zajedničko učenje – zajednica prakse“ (ETF), „Učenje o poduzetništvu u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini“ (EU), „Obrazovanje odraslih u BiH“ (GTZ) i dr.

U okviru realizacije projekta *Stručna rehabilitacija kao metoda za integraciju osoba sa invaliditetom na tržište rada u Federaciji BiH i Republici Srpskoj* u saradnji sa Centrom za profesionalnu rehabilitaciju (BBRZ) iz Linca razvijen je prijedlog modela rehabilitacije za Federaciju BiH, koji objedinjuje individualne (psihološke), zdravstvene i ekonomske potrebe osoba sa invaliditetom.

Federalni zavod je uključen u pripremnu fazu za pregovore o zaključivanju sporazumā između Vijeća ministara BiH i Republike Slovenije, Vijeća ministara BiH i Republike Srbije i Vijeća ministara BiH i Vlade Države Katar o zapošljavanju državljana BiH u tim zemljama.

U okviru izrade i realizacije *Akcijskog plana za uvođenje gender odgovornih budžeta u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2010 -2013*. intenzivirana je saradnja sa Gender centrom Federacije BiH u više različitih područja, a posebno u okviru obuke za uvođenje gender odgovornog budžetiranja, uvođenja indikatora i analize specijalnih mjera.

Također, tokom realizacije Programa samozapošljavanja i zapošljavanja povratnika ostvarena je saradnja sa Savezom za održivi povratak, naročito u domenu informiranja ciljne grupe, dok je u pripremi i realizaciji Programa zapošljavanja i samozapošljavanja Roma ostvarena kvalitetna saradnja sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH i Vijećem Roma Federacije BiH.

Kao i prethodnih godina, uspješna saradnja je nastavljena sa Njemačkim društvom za tehničku saradnju u okviru projekata *Reforma srednjeg stručnog obrazovanja u Bosni i Hercegovini* i *Tranzicija mladih u svijet rada na zapadnom Balkanu*.

ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA

U izvještajnom periodu realiziran je značajan dio aktivnosti započetih u 2009. godini, a pokrenuta je realizacija svih aktivnosti planiranih Programom rada za 2010. godinu.

Znatna finansijska sredstva su usmjerena kantonalnim službama za zapošljavanje radi obezbjeđenja sredstava za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba (novčana naknada, zdravstveno osiguranje), jer su kantonalne službe za zapošljavanje u 2010. godini isplatile:

- za novčanu naknadu **36.905.031,79 KM**,
- za zdravstveno osiguranje **19.457.666,98 KM**,
- te za penzijsko invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba **1.196.009,06 KM**.

S obzirom na to da sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova, kao i zbog enormnog povećanja broja korisnika navedenih prava, kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmiriti svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim planiranim finansijskim sredstvima, a po odobrenju Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, izvršio uplatu nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje u iznosu od **11.905.800,08 KM**.

U skladu sa Zakonom o prestanku važenja Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica, Federalni zavod je u 2010. godini izvršio uplatu u iznosu od **2.242.960,78 KM**, dok su kantonalne službe za zapošljavanje na ime novčanih naknada demobiliziranim braniocima isplatile iznos od **41.207.688,86 KM**.

Za realizaciju Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije poduzeća ostali ili ostaju bez posla utrošena su sredstva u iznosu **5.755.133,59 KM**

I pored obaveza u 2010. godini koje se tiču materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, tzv. pasivnih mjera, Federalni zavod je u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje dao doprinos ublažavanju posljedica globalne ekonomske krize na tržištu rada.

Realizacijom mjera aktivne politike stvorene su pretpostavke za zapošljavanje ili samozapošljavanje teško zapošljivih grupa nezaposlenih osoba:

- oko 2.500 mladih bez radnog iskustva
- 563 povratnika
- 98 Roma
- 354 osobe s invaliditetom
- 579 žena
- 1.223 osoba kroz projekat SSNESP za posebne kategorije nezaposlenih osoba.

Također, osigurana su sredstva za stručnu obuku više od 3.000 osoba, projekte pripreme za tržište rada za 2.000 osoba i za 1.667 osoba kroz programe kantonalnih službi za zapošljavanje.

Zbog smanjenog obima proizvodnje i ekonomskih aktivnosti generalno, kao direktne posljedice globalne ekonomske krize, zabilježen je veliki broj prijava na evidenciju nezaposlenih osoba po prestanku radnog odnosa. Naime, u 2010. godini na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa prijavilo se 49.502 osobe, ali je u istom periodu sa evidencije zaposleno 48.262 osobe. Upoređujući broj prijavljenih osoba na evidenciju po prestanku radnog odnosa sa brojem zaposlenih sa evidencije nezaposlenih, može se konstatirati da je na tržištu rada u Federaciji BiH osjetna fluktuacija radne snage.

Očekuje se da će i u 2011. godini biti potrebno obezbijediti znatna sredstva za materijalnu i socijalnu sigurnost, ali da bi se zadržala razvojna funkcija javnih službi za zapošljavanje kao uticajnog faktora na tržištu rada, dio sredstava će se usmjeriti na realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja teško zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba.

PREDSJEDNIK
UPRAVNOG ODBORA

Filip Šarić

Broj: 01/1-34-534/11

Datum: 25.02.2011. god.